

Riksdagens protokoll

1994/95:24

Torsdagen den 17 november

Kl. 12.00 – 16.04

Protokoll
1994/95:24

1 § Svar på interpellation 1994/95:5 om kampen mot narkotikan

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Sten Andersson har frågat utrikeshandelsministern vilka åtgärder denne är beredd att medverka till så att svenska tullmyndigheter även framdeles skall kunna agera i enlighet med vad som hittills gällt i kampen mot narkotikamissbruket.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Genom att ansluta sig till EG:s tullunion och den gemensamma handelspolitiken får Sverige tillträde till den gemensamma EG-marknaden utan gränsformaliteter och ursprungsregler. Vid gränserna mot icke EU-länder blir kontroll av traditionellt slag och gränsformaliteter kvar.

Som Sten Andersson säkert känner till har den s.k. EU-gränskontrollutredningen nyligen överlämnat sitt betänkande till regeringen. I betänkandet föreslås en ny lagstiftning om kontroll vid den inre gränsen. Betänkandet innehåller bl.a. förslag om att Sverige också som EU-medlem skall behålla införselsförbud i fråga om narkotika, injektionssprutor, dopingpreparat, vapen och liknande varor. Vidare föreslås nya regler för att kontrollera efterlevnaden av dessa införselsförbud. Enligt utredningens förslag skall tullens möjligheter att göra helt slumpmässiga kontroller upphöra vid ett svenskt medlemskap i EU. I stället skall tullen ha befogenhet att ingripa redan vid en låg grad av misstanke om olaga införsel. Detta, i kombination med förbättrade arbetsmetoder och ett fördjupat internationellt samarbete, skall enligt utredningen ge ett lika gott, eller bättre, skydd som dagens system.

Inom regeringskansliet pågår för närvarande beredning av EU-gränskontrollutredningens förslag.

I dag har vi i Sverige noggrant reglerat hanteringen av narkotika. All befattning med narkotika kräver i princip tillstånd för att hanteringen skall anses som laglig. För illegala förfaranden med narkotika föreskrivs straff i lagstiftningen. Detta skall förbli oförändrat vid ett EU-medlemskap.

Även inom EU har narkotikabekämpning hög prioritet. EU:s medlemsländer har inlett ett samarbete i syfte att införa nya arbetsmetoder

och kontrollsystem. Arbetet med dessa s.k. kompensatoriska åtgärder befinner sig emellertid ännu i ett inledningsskede.

Regeringen är inte beredd att ändra tullens befogenheter att företa kontroll vid den inre gränsen, innan det står klart att detta kan ske utan att illegal införsel av bl.a. narkotika därmed ökar. Befogenheten att företa stickprovskontroll kan inte tas bort förrän nya arbetsmetoder och andra kompensatoriska åtgärder har införts.

Regeringen har i propositionen Den svenska tullagstiftningen vid ett EU-medlemskap (prop. 1994/95:34) föreslagit en ny lagstiftning som skall gälla i förhållande till icke medlemsländer. Propositionen innehåller också förslag om att tullens nuvarande befogenheter att utföra kontroller vid inre gräns, inklusive stickprovskontroller, behålls tills vidare, i avvaktan på att ett nytt kontrollsystem har införts i enlighet med vad jag nyss sade. Den föreslagna ordningen innebär att tullen behåller alla de befogenheter att ingripa mot bl.a. illegal införsel av narkotika och vapen som den i dag tillämpar.

Sveriges narkotikapolitik har rönt stor uppskattning utomlands, och ett EU-medlemskap kan mycket väl komma att leda till en ytterligare effektivisering av bekämpningen av narkotikamissbruket och införseln av sådana preparat. Med nya arbetsmetoder för tullens och polisens del, såsom spaning på färjor på väg till Sverige, diskret övervakning i anslutning till hamnar och flygplatser samt ökad medverkan i EU-samarbetet, kommer ytterligare viktiga steg att tas i kampen mot narkotikan.

Anf. 2 STEN ANDERSSON (m):

Fru talman! Herr statsråd! Jag tackar för svaret men vill ändå inledningsvis, utan jämförelser i övrigt, citera kung Karl den XI:

"I herredagsmän, reser ej så fort!

Vad göras skall är allaredan gjort."

Jag hade tänkt att denna fråga skulle ha besvarats före EU-omröstningen. Nu blev det inte så. Jag kan förstå att finansministern på grund av vissa aktiviteter var tidsmässigt pressad och hade svårt att hinna med en debatt här i kammaren.

Detta var en besvärlig fråga inför folkomröstningen, eftersom det påstods att Sverige skulle komma att ligga vidöppet för knarksmugglarna. Tulltjänstemännen var oroliga dels, vilket är fullt förståeligt, för sin arbetssituation och för kommande arbetsvillkor, dels för att möjligheterna att bekämpa knarksmugglarna skulle komma att minska.

Tullen gör i och för sig en god insats, men den tar trots allt hand om bara 3–5 % av den narkotika som kommer in i Sverige. Vi måste därför framöver finna andra, bättre och effektivare metoder för att bekämpa denna verksamhet.

Jag kan vidare bara beklaga att det i debatten om ja eller nej till EU fördes fram en, som jag tror, medveten osanning. Det låg en proposition på riksdagens bord vilken alla som ville bli initierade kunde ha studerat, men man glömde medvetet bort detta under de sista hektiska dagarna före omröstningen. Jag förutsätter att propositionen inte är

tillkommen för att man i sista stund ville försöka få till stånd ett ja, utan att den har seriösa syften.

Både i Storbritannien och i Danmark kan man tillämpa sina egna lagar på det här området och fortsätta att använda vad som kallas stickprov. Stickprov är dock en felaktig term. Tullarna gör inte stickprov, utan deras arbete är baserad på erfarenhet, kunskap och intuition. Det innebär, tack och lov, att en tullare även fortsättningsvis kan inleda ett samtal med en person som ankommer till Sverige och på den grunden avgöra om det finns grund för ingripande eller inte. Det är mycket bra att verksamheten kan fortsätta på detta sätt.

Jag skulle till sist vilja ställa några frågor till statsrådet.

Generaldirektören för Generaltullstyrelsen Ulf Larsson har uttalat att det kommer att bli personalinskränkningar inom tullen. Jag förstår att det kommer att bli sådana när det gäller klareringsverksamheten, och även tullen har accepterat detta. Innebär propositionen att tullen skall få behålla nuvarande möjligheter att agera och ingripa mot knarksmugglare? Skall tulltjänstemännen alltså kunna använda exakt samma metoder för att angripa problemen som i dag? Är detta att tolka finansministern korrekt?

Jag vill allra sist säga att jag av propositionen och gjorda uttalanden har förstått att det är Sverige självt som avgör när vi skall ändra system för ingripanden mot smugglarna. Jag förstår också att det är arbetsmetoderna i dagens tullsystem kombinerade med ett utökat internationellt samarbete som skall ge den effekt som vi förhoppningsvis alla strävar efter.

Anf. 3 WIDAR ANDERSSON (s):

Fru talman! Frågan om narkotikan och gränsskyddet har utgjort en ganska stor del av undervegetationen i debatten om ett svenskt medlemskap i den europeiska unionen. Det har jag ansett vara mycket beklagligt.

Jag har tillsammans med många andra varit med och stridit för den svenska restriktiva narkotikapolitiken under 15–20 år i Sverige. Den består av ett gränsskydd, men också av vård och behandling av missbrukare och anhöriga, en effektiv polis – framför allt gatulangningsinsatser – ganska stränga straff samt förebyggande arbete av många aktiva organisationer, inte minst Föräldraföreningen mot narkotika och Riksförbundet Narkotikafritt samhälle, för att bara nämna några.

Debatten kring EU-medlemskapet har fokuserats på gränserna. Man har skapat bilden av att narkotikan fritt kommer att flöda in över gränserna. Nej-sidan i folkomröstningen har talat mycket om behovet av eftervård av folkomröstningen. Jag tycker att det är litet märkligt.

Man åker först runt och påstår att ett ja till EU innebär ett fritt narkotikaflöde över våra gränser. Det innebär att maten blir förgiftad. Det innebär att framför allt arbetare och lågavlönade kvinnor kommer att bli förlorare, medan herrar som Göran Persson, Peter Wallenberg och Ulf Dinkelspiel – bara för att nämna några ur högen, herr finansminister – är vinnare.

Prot. 1994/95:24
17 november

*Svar på
interpellationer*

Men efter folkomröstningen, när folket har sagt ja, läggs pannorna i djupa veck, och man säger: Nu har vi ett stort problem. Man talar om behovet av eftervård. Det sägs att landet är splittrat och, såsom av en slump, att många, framför allt arbetare och lågavlönade kvinnor, är djupt bedrövade.

Såvitt jag förstår är de ledande nej-anhängarna väl omhändertagna. Där fungerar eftervården väl. De omhändertas i parlament av olika slag, i regeringar, i chefredaktörsstolar och av diverse pensionsinstitut.

Men när det gäller narkotikafrågan är det annorlunda. De människor som verkligen far illa i vårt land och framkämpar sina dagar i mörka och eländiga livsvillkor – där kanske droger, kriminalitet och våld är en del av vardagen – vilket svar har de människorna fått av att ha blivit använda som ett slagträ i en folkomröstningsdebatt?

Av finansministerns och regeringens svar på interpellationen av Sten Andersson kan man ändå dra den slutsatsen att de människorna även framgent är i stort behov av en solidarisk helhetspolitik av gott socialdemokratiskt märke.

Är det något som vi skall eftervårda är det narkotikafrågan. Det har visat sig i opinionsundersökningar efter omröstningen att över hälften av de människor som röstat nej uppger att de har gjort det därför att de inte vill att narkotika och kriminalitet fritt skall flöda över gränserna.

En mycket viktig del av narkotikafrågans eftervård är därför det mycket klara besked som vi i dag får från finansministern, och som vi tidigare har fått från regeringen i en proposition, om att vårt gränsskydd består vad gäller våldet, narkotikan, vapen, m.m.

Jag har ytterligare några frågor som delvis ansluter till Sten Anderssons uppföljningsfrågor.

Tullverkets resurser kan inte bli för små om det skall fungera som ett tullverk i den meningen att det verkligen är gränskontrollerande och brottsbekämpande. Jag undrar om man inom regeringen överväger, eller diskuterar med de berörda, ett närmare samarbete mellan polis, tull och kustbevakning just när det gäller brottsbekämpning och gränskontroller.

Vi skulle då kunna få ett effektivare arbete som, tillsammans med de möjligheter som EU-medlemskapet innebär, ger bättre förutsättningar att bedriva det internationella samarbetet mot narkotikatrafiken.

Anf. 4 MARIANNE SAMUELSSON (mp):

Fru talman! Jag tänker inte göra som Widar Andersson och använda tiden till att hålla ett nytt nej-anförande. Jag uppfattade Widar Anderssons anförande som ett inslag i den nu avslutade debatten om ja eller nej. Nu har folket gjort sitt val, och nu kommer nya stora frågor som vi måste ta itu med.

En av de stora frågorna är narkotikafrågan. Det tror jag att vi är överens om, både vi som sett den som ett skäl att säga nej och ni som har tyckt att det kanske är ett mindre problem i den situation vi har.

Jag tycker att den här frågan är otroligt viktig för framför allt våra barn och ungdomar. Finansministern berör mycket litet de risker som finns med öppnare gränser. Han berör också mycket litet den narkoti-

kabekämpning som vi haft i Sverige, och som väldigt mycket byggt på att man egentligen skrämt ungdomar för att ta med sig narkotika. Man har kontinuerligt kunnat göra stickprovskontroller vid gränserna. Mäniskor har hela tiden kunnat passera förbi tullen och bli inplockade.

Med det nya EU-systemet kan man fortsätta att göra stickprovskontroller – så uppfattade i varje fall jag saken när jag läste utredningen – men då under förutsättning att man har skäligen misstanke om att det finns någon som man inte kan ringa in och säga att det är den personen. Då får man göra kontroller av samtliga som kommer med en färja eller ett flyg.

Det är en ganska stor skillnad mellan detta och nuvarande kontrollsituation när det gäller narkotikan. Det tyckte jag att finansministern inte berörde. Jag skulle gärna vilja få ett förtydligande i den här frågan utifrån vad utredningen har sagt om den inre gränskontrollen. Den kommer att se mycket annorlunda ut i förhållande till tidigare, då det har funnits en yttre gräns mot EU-länderna. Vi vet av rapporter från EU-länderna att narkotikaproblemet har ökat, inte minskat, med de öppna gränserna.

Jag är väldigt intresserad av att få veta vad dessa kompensatoriska åtgärder kommer att innebära. Finansministerns svar innebär ungefärligen: Vi tänker i varje fall inte att vidta några större förändringar nästa vecka. Det förväntar vi oss kanske inte. Samtidigt har man hört från tullen att 500–700 personer skall bort när organisationen skall krympas.

Det kanske man i och för sig kan göra utan att minska kontrollen. Men det går inte att utan att det strider som EU:s regelverk ha kvar den kontroll vi har i dag. Det vet vi. Jag skulle vilja få det förklarat litet mer tydligt. Hur skall vi klara bekämpningen av narkotikan med öppna gränser?

Anf. 5 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Det är frestande att börja med Marianne Samuelssons fråga, men jag skall ändå först vända mig till Sten Andersson.

Det är inte oviktigt att den här debatten nu tas upp, även om jag kan inse att det hade legat en poäng i att vi haft interpellationsdebatten före folkomröstningen, eftersom en hel del av de missförstånd och felaktiga informationer som spreds i den kampanjen undanröjs av detta svar och även av den proposition som regeringen lade fram inför riksdagen. Det var inte något taktiskt inslag i något slags kampanj. Ett medlemskap för Sverige innebär nya förhållanden för Tullens verksamhet. Vi får en inre gräns och en yttre gräns, och vi måste anpassa vårt regelverk och vår lagstiftning därefter.

I den mening vi nu diskuterar har regeringen sagt, och det framgår tydligt av svaret, att vi inte tänker ge upp den möjlighet till stickprovskontroller som vi har haft innan vi har skaffat oss andra åtgärder som fullt ut ger samma effekt vad gäller kontrollen vid inre gräns.

Man talar om kompensatoriska åtgärder. Vad är då detta? Det är framför allt ökat samarbete med tullmyndigheter i andra delar av Europa, med polismyndigheter och underrättelsetjänst, och annan typ av övervakning i hamnar och på flygplatser, precis som jag sade i svaret.

Prot. 1994/95:24
17 november

Svar på
interpellationer

Av engelska erfarenheter kan vi se att de har lyckats väl med den typen av tullhantering vid ett medlemskap. De har klarat av att göra samma typ av tillslag mot narkotikahandeln som tidigare.

Det finns anledning att driva på en utveckling av tullens arbetsmetoder och arbetsformer i samarbete med andra länder i Europa. Vi måste inse att vi har att göra med en organiserad brottslighet som är internationellt förgrenad och som väl troligen enbart kan bekämpas med internationellt samarbete. Det nationella arbetet förslår en bit, men det internationella är nödvändigt. EU-medlemskapet ger oss sådana möjligheter.

Jag tror också att det är mycket farligt att, som Marianne Samuelsson, säga att de ungdomar och andra som tidigare har haft en känsla av att de skall upptäckas vid tullen därför att det har funnits en stickprovsmöjlighet nu kan känna att de inte löper den risken. Det är en felaktig information. Det står klart i svaret att vi behåller stickprovskontrollen. Det står också klart i propositionen. Det finns alltså ingen som helst anledning att ge någon annan signal än att risken för upptäckt är precis lika stor som tidigare.

När vi förändrar Tullens verksamhet till följd av medlemskapet försvinner en del av Tullens arbetsuppgifter. Klareringen av gods, det som är Tullens stora och huvudsakliga arbetsuppgift, försvinner mot 75 % av de områden som vår export och import riktar sig. När den arbetsuppgiften försvinner och varorna flyter smidigare över gränserna får vi också en mindre arbetsvolym hos Tullen, där man sysslar med klarering av gods.

Då skall tullmyndigheterna självfallet göra en effektivisering. De som förut har arbetat med detta kommer inte längre att ha kvar den uppgiften. Då får vi en rationalisering som vi kan behöva med en hårt ansträngd statskassa. Hur stor den kommer att bli kan diskuteras, och det pågår just nu ett internt arbete i regeringskansliet – det är en budgetförhandling i klartext – om hur stor nerdragning vi kommer att göra hos Tullen till följd av att klareringstvånget försvinner. Låt mig säga att besparingspotentialen är avsevärd, men en del av den tänker vi ta i anspråk för att se till att vi klarar ett gott gränsskydd för den typ av frågor som vi nu diskuterar. Då har jag inte sagt för mycket i det här interpellationssvaret. Det är så vi arbetar och så vi resonerar.

Jag tror att Widar Andersson sätter fingret på rätt punkt. Det krävs ökad samverkan mellan Kustbevakningen, Polisen och Tullen. Det gäller även skattemyndigheterna. Skatteförvaltningen och Tullen står ju varandra mycket nära. Det finns klara integrationsmöjligheter här.

Sedan kan man naturligtvis inte bryta loss gränsfrågan från hela samhällets engagemang mot narkotikan. Widar Andersson vet säkert bättre än någon annan i kammaren hur det arbetet fungerar. Ett av de starkaste intrycken från debatten i den folkomröstningskampanj som vi har bakom oss tycker jag har varit att en sådan person som Widar Andersson, som har ett så starkt engagemang i narkotikafrågan, så entydigt har stått för en Europaintegration. Han har även klarat ut mycket i debatten om gränsfrågorna. Det tycker jag att Widar Andersson skall ha en eloge för.

I övrigt tror jag att jag har svarat på de frågor som har varit uppe i diskussionen. Det finns anledning att återigen understryka mitt skriftliga svar till Marianne Samuelsson. Där står det klart och tydligt hur vi ser på stickprovskontrollerna i fortsättningen.

Prot. 1994/95:24
17 november

*Svar på
interpellationer*

Anf. 6 STEN ANDERSSON (m):

Fru talman! Jag skall inte märka ord. Jag håller med om i stort sett allt som Widar Andersson sade i debatten. Men när han nämnde en smärkt narkotikapolitik var det kanske litet onödigt. Vi är väl alla överens om att vi skall bekämpa detta.

Widar Andersson agerade inte för nej-sidan i sitt inlägg, Marianne Samuelsson. Det framgick av hans kommentarer.

Hur vill Marianne Samuelsson egentligen ha det? Är hon nöjd med dagens situation där 95 % av allt knark som man försöker smuggla in till Sverige kommer in? Tullen gör i och för sig ett gott arbete, men de tar bara 3–5 %. Polisen tar 2 %. Men knarket finns fortfarande, och det flödar dess värre på gatorna i våra större städer.

I Malmö sänktes priset på heroin i förra veckan med 50 %. Det kan inte bero på något annat än att det finns gott om det. Vi måste i och för sig behålla Tullen, men det innebär framför allt att vi måste förbättra förutsättningarna att bekämpa knarksmugglarnas möjligheter att föra in sina varor till Sverige.

Statsrådet underströk att det inte var någon valtaktik att man lade fram den här propositionen. Jag hoppas att man framöver kommer att fortsätta den kamp som vi alla gemensamt driver mot det illegala användandet av narkotika.

Jag tycker att svaret var tydligt. Jag hann inte säga det förra gången. Det var klart och positivt. Jag förutsätter också att Sverige när vi nu gudskelov är medlemmar i den europeiska unionen kommer att redovisa våra erfarenheter, baserade på den kunskap som vi har, att på ett jämförelsevis bra sätt hantera kampen mot det illegala knarket.

Anf. 7 MARIANNE SAMUELSSON (mp):

Fru talman! Jag tycker att jag ganska tydligt sade att Widar Andersson fortsatte ja-sidans debatt och inte nej-sidans.

Det är ju svaret som gör att jag blir orolig. Det här svaret gör inte mig lugn inför narkotikasituationen. Jag har sett många ungdomar som hamnat i ett narkotikaberoende på grund av att det är lättillgängligt, framför allt i EU-länderna.

Det står klart och tydligt i svaret, att enligt utredningens förslag skall Tullens möjlighet att kunna göra helt slumpmässiga kontroller upphöra vid ett svenskt medlemskap i EU. I stället skall man kunna ingripa vid låg grad av misstanke. Det är ett helt annat kontrollsystem än det vi har haft vid gränsen. Jag tycker att vi skall vara medvetna om det. Detta är en betydlig försämring av narkotikabekämpningen, framför allt när det gäller risken för ungdomar att hamna i narkotikaberoende.

Vi vet att narkotikan flödar och att det finns mycket pengar bakom. Det ger oss ännu större anledning att ta i ordentligt för att bekämpa

narkotikan och förebygga så att inte våra ungdomar hamnar i ett beroende.

Jag tyckte inte att jag fick något svar på den fråga jag ställde. Vilka kompensatoriska åtgärder är det man skall ta till? De får ju inte strida mot EU:s regelverk. Är de bättre än det system som man har i EU? Man kan väl inte med all möda i världen påstå att narkotikabekämpningen i EU fungerar? Det gör den ju inte. Narkotikaberoendet ökar. EU håller ju på att bli världens mest narkotikaliberala område.

Tidigare har ju 85 % av beslagen gjorts vid gränserna mot EU-länderna. Förädlingen och odlingen av narkotika är stor i EU-länderna i dag. Jag kan inte se att detta är en lösning på det enorma problem som vi står inför. Jag tycker inte att svaret är sådant att vi kan nöja oss med detta. Skall vi klara narkotikasituationen måste det komma ett tydligare besked om hur vi skall klara detta gentemot EU:s regelverk.

Anf. 8 WIDAR ANDERSSON (s):

Fru talman! Det finns inga lösningar på narkotikaproblemet. Det finns bara någonting som heter enveten fight och kamp.

Det handlar om kamp mot de livsvillkor och levnadsförhållanden som för in människor i sådana livssituationer att de efterfrågar narkotika, att människor lever sina år här på jorden under sådana omständigheter att de inte finner några andra möjligheter än att droga bort dem.

Det handlar också om att vi med de möjligheter vi har hos polis, tull och socialtjänst och med det personliga engagemanget skall försöka se till att drogmissbruket blir så litet som möjligt.

I svaret från finansminister Göran Persson står det mycket tydligt – jag vill understryka det igen – att nuvarande befogenheter att utföra kontroller vid inre gräns, inklusive stickprovskontroller, behålls tills vidare i avvaktan på att ett nytt kontrollsystem har införts i enlighet med vad som sagts tidigare.

Det betyder att vi inte kan nöja oss med dagens ordning, där vi vid gränserna stoppar kanske 5 % av narkotikan. Vi kan inte nöja oss med dagens ordning, där jag märker när jag åker runt bl.a. på gymnasieskolor att det finns en liberalare attityd till narkotika. Vi kan aldrig nöja oss med dagens ordning. Vi kan aldrig nöja oss med att myndigheter ordnar detta. Här krävs ett stort personligt engagemang – från rörelser, från politiker, från frikyrkor, från vem det vara månde.

Det har talats om eftervård. Jag vill säga att jag är bedrövad över hur debatten har förts. Därför menar jag att vi behöver samla oss och glömma detta med ja- och nejsidor så snabbt som möjligt. Vi behöver samla oss till ett gemensamt försvar av fundamenten i narkotikapolitiken. Eftervården kräver det.

Över hälften av dem som har röstat nej uppger i opinionsundersökningar att de har gjort det därför att de inte vill att narkotika och kriminalitet skall flöda fritt in över gränserna. Då har vi ett allvarligt problem att ta itu med. Det kräver att vi gräver ner stridsyxan, att vi samlas kring fundamenten, här i riksdagen och ute i samhället i övrigt, i den restriktiva svenska narkotikapolitiken. Det är inte minst viktigt med alla de möjligheter till internationellt samarbete som ett EU-medlemskap

innebär, att vi kan agera samfällt och rakt och inte hänga upp oss vid det som har varit i debatten.

Återigen vill jag säga att jag är mycket glad över finansministerns svar, och jag hoppas att man skyndar på i regeringskansliet med integrationen av alla de olika myndigheter som har ansvar vid gränsen.

Prot. 1994/95:24
17 november

*Svar på
interpellationer*

Anf. 9 HADAR CARS (fp):

Fru talman! Det pågår i Sverige nu en värdering av vilka metoder de olika sidorna har använt och vilka resurser som varit till deras förfogande. Jag tycker därför att det i den här första debatten kring vad som har hänt ändå bör sägas att nejsidan har använt metoder och argument som uppenbart och medvetet har byggt på ett försök att föra svenska folket bakom ljuset.

Det har nejsidan gjort inte minst i frågan om narkotika, där man har försökt skapa en bild av att ett medlemskap i den europeiska unionen skulle resultera i att det strömmade in narkotika i Sverige, att gränserna i stort sett skulle vara öppna, att lastbilarna skulle kunna köra in och stånden kunna sättas upp på torg och gator för fri försäljning av narkotika.

Det har varit motbjudande att med utgångspunkt i vetenskapen om hur det verkligen förhåller sig lyssna till den typ av argument i den här frågan som nejsidan har framfört. Det är inte den enda frågan, men jag skall nöja mig med den, eftersom det är den vi avhandlar här i dag.

Nu vill Marianne Samuelsson föra den debatten vidare. Widar Andersson och andra säger: Låt oss nu glömma! Jag är inte så orolig. Jag för gärna den här debatten vidare, om det är det som Miljöpartiet önskar.

Jag tillhör själv ett parti som på ett mycket tidigt stadium har tagit klart avstånd från all icke medicinsk användning av narkotika – försäljning, köp, innehav och användning – och är mer medveten än de allra flesta om vad narkotika ställer till med för problem och hur viktigt det är att samhället för kampen vidare utan någon som helst tvekan.

Därför är jag glad över att vi som medlemmar av den europeiska unionen får nya medel för att bekämpa narkotikan, att vi kommer med i ett internationellt polisiärt samarbete för att fånga upp dem som producerar och försöker sälja narkotika. Utan den samverkan skulle vi stå klenare rustade i kampen mot narkotika än vad vi nu gör tack vare medlemskap i den europeiska unionen.

Sedan kanske en detaljsak, fru talman. Slumpmässighet talar Marianne Samuelsson om. Hon säger att nu kan Tullen inte längre utföra slumpmässig kontroll vid våra gränser. Vad menar hon med det? Har det gått till så i Sverige att vi har haft slumpmässiga kontroller?

Tullen har som praxis att se på ungefär var hundra bil och var hundra person som kommer. Då går det enligt Marianne Samuelssons uppfattning uppenbarligen till så att där står Tullen och räknar in hundra bilar eller hundra personer. När den hundra kommer, tar Tullen slumpmässigt den bilen eller den personen och ber att få visitera bilen eller personen.

Men så har det aldrig varit. Tullen står där och granskar de bilar som kommer från båten in på land eller de personer som stigit av. När Tullen ser något som den finner vara värt att undersöka, då kallar man in den bilen eller den personen och gör en visitation.

Det är precis så det kommer att gå till fortsättningsvis också. Det har vi den avgångna regeringens och den nuvarande regeringens ord på. Men utöver alla de instrument vi nu har kommer vi att genom medlemskapet få ytterligare instrument för att föra kampen mot narkotika vidare.

Nu skall vi, tycker jag, inte föra kampen mot EU vidare. Det är Marianne Samuelssons huvudpoäng att vilja fullfölja kampen mot EU. Svenska folket har sagt att Sverige skall vara medlem. Nu tycker jag att vi skall se vad vi kan utnyttja av de nya resurser som EU-medlemskapet ger oss för att på de områden som för oss är centrala öka våra förutsättningar för framgång, för Sveriges bästa. Där är naturligtvis kampen mot narkotika en väldigt viktig del.

Anf. 10 ANDRE VICE TALMANNEN:

Innan jag ger ordet till nästa talare, som är finansminister Göran Persson, vill jag meddela att Marianne Samuelsson har medgivits rätt till en extra replikomgång.

Anf. 11 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Jag har egentligen ingen större anledning att gå upp i debatten ytterligare en gång, om det inte hade varit för det att Marianne Samuelsson envisas med att citera en utredning och inte regeringens proposition.

Det är regeringens proposition som behandlas i riksdagen, inte utredningar. Av regeringens proposition framgår klart och tydligt vad som gäller på narkotikapolitikens område, och det har jag redogjort för i svaret. Här finns anledning att slå fast detta.

Det finns också ett obehagligt inslag i Marianne Samuelssons sätt att argumentera, som om bara Marianne Samuelsson skulle vara bekymrad och engagerad i frågan om narkotikamissbruket. Det är vi ju allihop. Sedan har vi litet olika lösningar, men en sak är säker: Den kontroll som sker vid gräns är en del i narkotikapolitiken, och den måste integreras rakt över med andra insatser. Där är vi naturligtvis allihop djupt engagerade och har bestämd uppfattning om hur det skall gå till.

Så våra avsikter skall inte misstänkliggöras, utan här är vi säkert alla lika lidelsefullt engagerade i arbetet. Här nöjer sig ingen med att man fångar ett fåtal vid gränsen. Det skall bli fler som fångas, och dem vi inte tar vid gränsen skall vi ta i det svenska samhället. Och dem vi inte tar i det svenska samhället skall vi ta ute i Europa. Här skall vi samarbeta.

Personer som fastnar i detta eländiga bruk och missbruk skall vi naturligtvis se till att ge en så värdig behandling som möjligt, återupprätta dem som människor och ge dem förutsättningar att komma tillbaka in i samhället.

Det är en vidare debatt. Men dagens sakfråga om Tullen, stickprovskontroll och Tullens möjligheter i fortsättningen har jag redogjort för i svaret och också i propositionen till riksdagen. Det är propositionen som gäller – inga utredningar.

Prot. 1994/95:24
17 november

*Svar på
interpellationer*

Anf. 12 MARIANNE SAMUELSSON (mp):

Fru talman! Interpellationsdebatten blev plötsligt en dubbeldebatt. Jag trodde att vi skulle debattera med finansministern om vad som kommer att gälla på narkotikabekämpningssidan, men bl.a. Hadar Cars ansåg tydligen att det var viktigare att fortsätta ja- och nejdebatten. Jag anser att vi har avslutat den debatten, men det tyckte tydligen inte Hadar Cars. Jag skall gå in på den frågan sedan, men först vill jag till finansministern säga att det inte är oväsentligt vad det står i utredningen. Den tar väldigt tydligt upp de regler som gäller inom EU, och det är kanske grunden till att just följande står i propositionen: Tullens nuvarande kontrollbefogenheter bör därför behållas i den utsträckning det inte strider mot EU:s regelverk.

Jag vill återigen säga att det strider mot EU:s regelverk att göra helt slumpmässiga kontroller. Hadar Cars påstod att man räknade till hundra bilar och sedan tog in och kontrollerade en, och sedan räknade man 99 bilar till, och så tog man in en till. Det var inte slumpmässigt. Men jag är övertygad om att det inte är så man har kontrollerat. Det har gjorts slumpmässigt, och ingen enskild individ i detta land har upplevt sig vara förolämpad eller misstänkt därför att han eller hon har blivit kontrollerad av Tullen. Det är en viktig anledning till att vi har klarat att hålla nere narkotikaproblematiken i Sverige mer än i kanske något annat land i Europa. Vi har haft den slumpmässiga kontroll som faktiskt bygger på att Tullen har rätt att kontrollera utan skäligen misstanke om brott, vilket Tullen i enlighet med EU:s regelverk inte har. Man måste misstänka en person för att få göra en kontroll. Det är mycket svårt. Jag skulle vilja se den tulltjänsteman som kan plocka ut de personer som man har synnerliga skäl att misstänka och därför vill kontrollera.

Det står t.o.m. i utredningen hur hög straffgrad som skall gälla för att man skall få göra stickprovskontroll. Vad som gäller för kontroller vid den inre gränsen är klart reglerat i EU, och det bådär inte gott just vad det gäller narkotikabekämpningen.

Det är så mycket som är helt nytt från vårt perspektiv sett när det gäller narkotikabekämpningen. Jag tror att vi kommer att återkomma åtskilliga gånger till denna fråga. Jag hoppas att inte heller Folkpartiet bara tycker att allt är väl med EU. Många av de folkpartister jag känner är oroliga inför just narkotikasituationen.

Anf. 13 STEN ANDERSSON (m):

Fru talman! Först noterar jag att Widar Andersson har ändrat sig från att prata om partipolitik till att prata om gemensam kamp mot narkotikan. Den kampen skall vi givetvis bedriva, oavsett partitillhörighet.

Vill Miljöpartiet behålla nuvarande situation i Sverige avseende knarket, Marianne Samuelsson? Mer än 95 % av det knark som försöks smugglas hit kommer in. Är det detta läge ni vill bibehålla? Jag tycker att det är en konservativ, negativ och felaktig uppfattning. Vi måste väl se till att ta mer än de 3–5 % vi gör i dag? Det kan vi göra via ett medlemskap i EU, där vi dels behåller Tullens nuvarande effektiva arbetsmetoder, dels utnyttjar den information vi kan erhålla baserad på ett utökat internationellt samarbete.

Jag tror inte att Marianne Samuelsson kan läsa innantill. Det står tydligt och klart att vi skall behålla nuvarande regler och att vi avgör själva i Sverige. Utredningar bestämmer fortfarande inte i Sverige. Om Miljöpartiet vill införa den metodiken må det vara hänt, men den gäller ännu inte. Det är vi i riksdagen och regeringen som bestämmer vad som skall gälla i Sverige.

Fru talman! Tullen gör inte stickprov genom att en dag tala om att man skall ta kvinnor som har glasögon och är födda i Sörmland en vinternatt 1938. Man gör så klart sina beslag baserat på den erfarenhet och den kompetens man har. Det finns väl ingen människa, inte ens en riksdagsledamot eller finansminister, som arbetar mer än han måste göra? Man försöker arbeta så effektivt som möjligt, och det gör också Tullen. Stickprov, dvs. att singla slant, fungerar inte.

Till sist, fru talman, vill jag säga att jag innerligt hoppas och tror att EU-medlemskapet kommer att innebära att vi på ett ännu bättre sätt än vad vi gjort tidigare kan bekämpa det ytterst negativa och mycket destruktiva illegala användandet av narkotika.

Anf. 14 HADAR CARS (fp):

Fru talman! När Marianne Samuelsson inte förstod någonting av det jag sade när jag beskrev slumpmässighet i mitt första inlägg gör jag mig inga förhoppningar om att hon skall förstå det om jag försöker förklara det en gång till. Jag avstår därför från den delen.

Att Marianne Samuelsson skulle tycka att det vore skönt om hennes osanningar och fadäser från valrörelsen glömdes bort och begravdes har jag full förståelse för, men fullt så lätt kommer det inte att gå.

Anf. 15 THOMAS JULIN (mp):

Fru talman! Jag kan inte låta bli att säga några ord i denna debatt. Själv är jag före detta tullmästare, och jag har också jobbat inom Tullkriminalen.

Stickprovskontroller är väldigt viktiga. Som framgår av handlingarna kan man inte göra stickprovskontroller om det strider mot EU:s regler. På Tullverkets kontrollbyrå har man bekymmer med denna skrivning. I propositionen lägger man över ansvaret att hantera verksamheten på ett sätt så att den inte strider mot EU:s regelverk på Tullverket. Det är ett väldigt ömtåligt ägg som man inte vet hur man skall hantera.

När det gäller stickprovskontroll har det sagts att Tullen bara tar si och så många procent och att det är så litet så att den biten kanske inte är så viktig. Man skall söka andra vägar.

Men det är med Tullens kontroll här som med Polisens kontroll av fart på landsväg. Det tycker jag är en bra jämförelse. Bara det att man vet att det kan bli en kontroll ger stor verkan. Såvitt vi vet nu kommer inte kontrollen framöver att bli lika bra och effektiv som tidigare. Den saken är helt klar.

Man pratar ofta om det fantastiska som skall inträffa vid ett samarbete inom EU. Då måste jag upplysa om att det redan finns ett samarbete inom EU. Sverige har sambandsmän från Tullverket och från Polisen som jobbar med dessa frågor i många av länderna. Det finns sedan många år tillbaka ett samarbete mellan de olika tullmyndigheterna. Det är inget nytt. Visserligen kommer man förhoppningsvis att utveckla samarbetet så att det blir ännu bättre, men det finns faktiskt i dag.

Faktum är att gränskontrollen kommer att försämrats. Det går inte att göra kontroller på samma sätt som tidigare. Jag har läst boken om den nya tullagstiftningen väldigt noga. Det *är* en försvagning. De flesta tulltjänstemän uppfattar det också på det sättet. Det är väldigt svårt.

Anf. 16 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Julin formulerar sig så, att det framför oss ligger mer av ökat samarbete och ytterligare utvecklande av arbetsmetoder. Det är riktigt. Det är precis detta det handlar om. Vi måste nu komplettera de instrument som Tullen tidigare har haft med någonting mer verkningsfullt.

Tullen har gjort ett fåtal beslag, och med de åtgärder vi nu ser framför oss har vi ingen anledning att tro att kvaliteten på verksamheten på den punkten i fortsättningen kommer att vara en annan.

Men det räcker inte. Vi måste höja ambitionsnivån. Vi måste se till så att vi gör fler beslag, och därför kan det bli fråga om samarbete polisiärt och mellan tullmyndigheter samt underrättelseverksamhet. Det räcker kanske inte med några sambandspersoner, utan vi måste faktiskt utöka och satsa. Det är ju genom det internationella samarbetet som man kan minska mängden narkotika som så småningom kommer att nå varje lands inre gräns.

Jag vet att det inom tullmyndigheten förekommer en diskussion om hur man skall hantera olika saker, men jag förutsätter att myndigheten för den dialogen direkt med sitt departement och att man i den dialogen klarar ut de tekniska frågor som skall klaras ut. På den punkten har jag fullt förtroende för Tullens ledning.

Anf. 17 THOMAS JULIN (mp):

Fru talman! Då hoppas jag att finansministern ser till att det i samband med personalförändringar inom Tullverket är den personal som jobbar med klareringar och hantering av export- och importhandlingar som minskas och att nedskärningar inte kommer att drabba bevakningspersonalen. Med det här glesare systemet kommer nämligen bevakningspersonalen att behövas.

Anf. 18 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Därmed tror jag att vi är inne på en av de frågor som har legat som en underström i den här debatten, nämligen hur vi skall genomföra den kraftiga rationalisering inom Tullverket som nu måste ske till följd av att klareringen upphör. Detta har naturligtvis skapat oro på många tullstationer, eftersom den volymmässigt huvudsakliga arbetsuppgiften kommer att försvinna. I det avseende som nu är aktuellt finns arbetsuppgiften kvar.

Hur skall då Tullen organiseras för att vara slagkraftig i fortsättningen? Ja, det är faktiskt myndighetens sak att avgöra. Men jag inser att det är en svår arbetsuppgift man har framför sig. Icke desto mindre har andra genomgått den typen av förändringar tidigare och klarat av det, så jag förutsätter att också Tullverket gör det. Men det är naturligtvis en svår uppgift. Det inser jag.

Överläggningen var härmed avslutad.

2 § Svar på interpellation 1994/95:6 om den ekonomiska politiken och miljöpolitiken

Anf. 19 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Dan Ericsson har ställt fyra frågor till mig angående den ekonomiska politiken och miljöpolitiken.

Den första frågan gäller vilka problem jag ser med BNP-måttet respektive prissättningen i marknadsekonomin ur miljö- och naturresurssynpunkt.

Låt mig först slå fast att BNP-beräkningarna har ett stort värde som underlag för den ekonomiska politikens utformning. De kan bl.a. användas för att beräkna hur väl vi utnyttjar våra resurser i form av arbetskraft och kapital. De ger också ett mått på den samlade skattebasens storlek.

En ökning i BNP är emellertid inte detsamma som ökad välfärd. Det är viktigt att understryka. Det finns flera skäl till detta, och det skulle föra för långt att här gå igenom dem alla. Det räcker med att konstatera att miljön är en av flera viktiga aspekter på välfärden som inte i tillräcklig utsträckning avspeglas i BNP. Detta beror i sin tur på att miljön och naturresurserna ofta saknar ägare och således inte kan köpas och säljas på någon marknad och registreras i nu nämnda siffror.

Jag vill passa på att framhålla att den förra socialdemokratiska regeringen tillsatte en utredning (SOU 1991:37) med uppgift att analysera förutsättningarna för att komplettera nationalräkenskaperna med natur- och miljöräkenskaper.

På förslag av Miljöräkenskapsutredningen utformades tre uppdrag som skall leda fram till en bättre belysning av kopplingarna mellan ekonomi och miljö. Naturvårdsverket fick i uppdrag att ta fram ett system av s.k. miljöindex, som skall ge en samlad bild av tillståndet i några svenska ekosystem. Detta arbete är nu färdigt. Statistiska centralbyrån arbetar med att ta fram fysiska miljöräkenskaper, som skall be-

skriva flödet av olika miljöförstörande substanser i ekonomin. Slutligen har Konjunkturinstitutet fått i uppdrag att utarbeta monetära miljöräkenskaper, som skall visa miljöförstörelsens kostnader. Konjunkturinstitutet och Statistiska centralbyrån kommer före årets slut att lämna en gemensam delrapport där resultaten av deras arbete redovisas.

I en internationell jämförelse ligger Sverige förhållandevis väl framme på dessa områden. Det måste dock framhållas att det i många avseenden handlar om grundläggande vetenskaplig kunskapsuppbyggnad. Vägen till ett färdigt system för löpande redovisning av även ett begränsat urval av miljökostnader torde därför vara ganska lång.

Det bör i sammanhanget understrykas att miljöräkenskaperna inte kommer att ersätta de traditionella nationalräkenskaperna. Avsikten är i första hand att komplettera nationalräkenskaperna med s.k. satelliträkenskaper, som innehåller en redovisning av miljöförstörelsens kostnader.

Dan Ericssons övriga tre frågor handlar om vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att öka användningen av ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken.

Jag vill börja med att bekräfta att regeringen avser att fullfölja tillsättandet av den utredning om bl.a. skatteväxling som Dan Ericsson tidigare drivit på och som han nu också nämner i en av sina frågor. Utredningen skall analysera förutsättningarna för och belysa problemen med en ytterligare miljöanpassning av skattesystemet. Den ursprungliga tidplanen för utredningen kommer dock med största sannolikhet att förskjutas, eftersom det redan gått drygt åtta månader sedan den förra regeringen fattade beslut om utredningens direktiv.

Utan att föregripa slutsatserna från utredningen vill jag peka på några olika typer av åtgärder som skulle kunna bidra till att införliva miljökostnaderna i prissystemet.

En möjlig åtgärd är att införa nya eller höja existerande miljörelaterade skatter. De inkomster som dessa skatter ger upphov till kan användas till att minska budgetunderskottet eller till att genomföra en skatteväxling, där inkomsterna från miljörelaterade skatter används för att sänka andra skatter, t.ex. på arbete, för att på så sätt eventuellt förbättra förutsättningarna för tillväxt och sysselsättning.

En annan åtgärd som prövats är att skapa avgiftssystem som innebär att de inbetalda medlen återförs till de betalningsskyldiga. Avgiften på utsläpp av kväveoxid från förbränningsanläggningar är ett exempel på ett framgångsrikt sådant system. Avgiftsinkomsterna återbetalas till de avgiftspliktiga i förhållande till mängden nyttiggjord energi.

Till de mindre beprövade ekonomiska styrmedlen hör system med s.k. överlåtbara utsläppsrätter, vilka inte behöver inbegripa något skatte- eller avgiftsuttag över huvud taget. Möjligheten att använda utsläppsrätter har utretts av Naturvårdsverket. Utredningen pekade på behovet av ytterligare belysning av ett antal frågor. Det är min uppfattning att utvecklingsarbetet bör fortsätta. Detta bör också innefatta system som öppnar möjligheter för handel med utsläppsrätter mellan länder, inom ramen för internationella miljökonventioner.

Prot. 1994/95:24
17 november

Svar på
interpellationer

Samtliga dessa möjligheter är värda att övervägas. Med hänsyn till det statsfinansiella läget skulle jag dock i första hand vilja förorda system som innebär att de ekonomiska styrmedlen också genererar inkomster till statskassan.

Frågan om skatteväxling kommer att behandlas av den utredning jag nyss nämnde. Det förtjänar dock att framhållas redan nu att en skatteväxling är förknippad med vissa målkonflikter.

För att undvika att skatteinkomsterna minskar till följd av en skatteväxling är det nödvändigt att hitta en miljörelaterad skattebas som är relativt stabil. En stabil skattebas är emellertid liktydig med en svag miljöstyrande effekt.

Slutsatsen är att det är svårt att uppnå en förbättrad miljö och samtidigt långsiktigt säkerställa den finansiering som krävs för att kunna sänka skatten exempelvis på arbete.

En kraftig ökning av den miljörelaterade beskattningen kan även inverka negativt på konkurrenskraften i delar av det svenska näringslivet. Förutsättningarna för att införa nya miljöskatter förbättras dock om även andra länder ökar sina miljöskatter. Det är därför glädjande att EU i sin vitbok om tillväxt, konkurrenskraft och sysselsättning framhåller skatteväxling som en möjlighet för att förbättra miljön och minska arbetslösheten i Europa.

Arbetet med att konkretisera dessa tankegångar pågår för närvarande inom EU. I samband med att EU:s finansministrar träffades i november framförde jag Sveriges starka stöd för detta arbete.

Som medlem i EU kommer Sverige i ökad utsträckning att kunna verka för att miljöskatter i större utsträckning utnyttjas av EU-länderna, vilket skulle gagna även den svenska miljön.

Anf. 20 DAN ERICSSON (kds):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka finansministern för det omfattande svaret på min interpellation. Det var ambitiöst.

Bakgrunden till frågan är att vi kristdemokrater under lång tid har arbetat med skatteväxlingsidén och hårt pläderat för att få till stånd en parlamentarisk utredning om hur man skulle kunna genomföra en skatteväxling för miljön och jobben. Vi har i en särskild rapport pekat på möjligheten att skatteväxla 20–30 miljarder kronor. Den bedömningen görs utifrån internationella studier. Det skulle innebära höjningar av skatter på miljöfarliga utsläpp, energi och ändliga naturresurser, samtidigt som man skulle kunna minska arbetsgivaravgiften med 4–5 procentenheter.

Kds lyckades få med sig den tidigare fyrklöverregeringen på att tillsätta en utredning om skatteväxling. Jag får väl närmast ställa frågan till de då ansvariga statsråden varför man inte utsåg en utredning och fick i gång arbetet. Men det är bra att finansministern nu lovar att fullfölja arbetet och tillsätta en utredning. En liten detalj ändå i sammanhanget: Jag blir litet orolig när det gäller tiden. Det ges besked att det här kommer att fördröjas. Vad blir tidsutdräkten? Ambitionen var att arbetet skulle vara klart till årsskiftet 1995/96. Det är inte bra om det

drar ut på tiden. Vi måste få fram ett underlag så att vi kan ta ett första steg när det gäller skatteväxling.

För vår del menar vi att den här typen av ekologisk skattereform kräver en bred politisk enighet för att det skall bli stabila spelregler för företag och andra berörda. Det krävs, precis som finansministern sade, också ett internationellt samarbete. Det är bra att Göran Persson redan har tagit upp detta i EU-sammanhang. Då skall han veta att han i EU kan finna stöd hos den kristdemokratiska parlamentarikergruppen för den här synen på skatteväxling. Den finns väl utvecklad i de gemensamma program som vi har i det som heter EPP, den kristdemokratiska gruppen i Europaparlamentet, för hur vi skall använda ekonomiska styrmedel till miljöpolitikens gagn. Där kommer också skatteväxling in.

Det finns givetvis invändningar mot en sådan här reform. Finansministern tar upp en viktig sådan, och det är att få en miljörelaterad skattebas som är stabil och samtidigt få en miljöstyrande effekt. Vi har påpekat detta problem i vår egen rapport och konstaterar att det sannolikt finns ett antal miljöskattebaser, t.ex. koldioxidutsläpp, som tyvärr är ganska prisokänsliga under lång tid och därför också har en livslängd på åtskilliga år. Men det kan finnas ett värde i att vi långsiktigt strävar efter ett lägre skattetryck. Att utnyttja en långsiktigt krympande skattebas kan vara ett sätt att minska skattetrycket.

I vår rapport om skatteväxling har vi också angett lämpliga skattebaser när en skatteväxling genomförs. Några av dem är, utöver koldioxid, svaveldioxid, kväveoxider, avfall, främst radioaktivt avfall och osorterat avfall från industrier och hushåll, metaller som kvicksilver, bly, kadmium och krom. Vi nämner en rad andra exempel. Beträffande flera av dessa tas redan i dag ut skatter eller avgifter. Men vi tror att det finns utrymme för ytterligare skatteuttag, om det sker samtidigt som skatten på arbete sänks i motsvarande grad. Det är själva finessen med skatteväxling.

Då kommer jag in på det som oroar mig i svaret. Det finns hänvisningar till det statsfinansiella läget och ett förordande av att i första hand se till att få ökade inkomster till statskassan. Men det är en felsyn i debatten om skatteväxling. Det kan finnas exempel på miljöavgifter – sådana finns redan i dag – som kan stärka statskassan. Men det är inte vad skatteväxlingsdiskussionen handlar om. Det får inte bli så att diskussionen går ut på att öka statsinkomsterna.

Jag hoppas att finansministern inser att man inte kan försämra konkurrenskraften för näringslivet genom att genomföra en halv skatteväxling, där näringslivet åläggs ökade avgifter utan att man får det tillbaka i form av minskade kostnader för arbetsgivaravgifter. Där är det litet illavarslande. Svaret ger delvis det intrycket att det viktiga nu är saneringen av landets ekonomi – jag kan hålla med om det – men vi får inte förfuska skatteväxlingstanken genom att använda skatteväxlingen som ett instrument för att få in pengar till statskassan. Det skulle vara bra om finansministern något utvecklade sin principiella hållning i frågan om skatteväxling och kanske slog fast att det inte blir ett sätt att stärka statskassan.

Prot. 1994/95:24
17 november

Svar på
interpellationer

Anf. 21 IVAR VIRGIN (m):

Fru talman! Jag tycker att den här interpellationen tar upp en del intressanta frågor som berör miljöpolitiken. Det är intressant att kunna föra denna debatt med finansministern, som ju har en bakgrund i dessa frågor som ordförande i jordbruksutskottet för inte så länge sedan.

Vi kan konstatera att vi under 80-talet hade intensiva debatter om ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken. Då var det ganska starka frontställningar i dessa frågor, där i varje fall dåtidens socialdemokrati var mycket skeptisk till den här typen av metoder. Nu kan vi konstatera att det där skett en god förändring så att alla egentligen är överens om att det är en bra metod att använda i miljövårdens tjänst.

Jag vill kommentera några delar av svaret, bl.a. kommentarer till överlåtelsebara utsläppsrätter. Det har varit uppe i många debatter, och det har funnits en betydande skepsis i riksdagen mot att använda den här typen av metoder. Jag tror att det skulle vara utomordentligt värdefullt att kunna pröva det i något sammanhang. Jag tycker att interpellationssvaret ger en öppning i det avseendet.

Jag kan tänka mig att man beträffande t.ex. kvävereningen i våra reningsverk i stället för att ge koncession för vartenda reningsverk, då det ofta tvingas fram ganska egendomliga investeringar för att få koncession, säger exempelvis så här: På den här kuststräckan får man släppa ut si och så mycket, och sedan får de kommuner som är berörda förhandla om vem som skall göra investeringen. Jag är övertygad om att man skulle kunna åstadkomma en betydande miljöeffekt till lägre kostnader än om man har en individuell prövning så som vi hittills haft. Jag tror att det finns anledning att använda sin fantasi och på det sättet göra miljövården en stor tjänst genom att åstadkomma god miljövård till lägre kostnader. Det innebär också möjligheter att använda pengarna till ytterligare miljöinsatser eller till någonting annat.

Jag hoppas att det skall vara möjligt att jobba konstruktivt i dessa frågor. Att göra det på internationellt plan tycker jag är en fin idé. Jag förutser dock rätt stora svårigheter att monetärt komma överens om ersättningar och sådant. Men det är definitivt värt att jobba vidare på det.

Jag blir litet oroad, ungefär som Dan Ericsson, när det talas om ekonomiska styrmedel som genererar inkomster till statskassan. Jag tror att man förfelar litet av miljövärdena om man ensidigt tittar på statskassans behov, som förvisso är stora. Jag tycker t.ex. att gödselavgiften, som nu skall införas, är ett exempel på det. Såvitt jag kan förstå har den praktiskt taget ingen miljöeffekt. Däremot är det en skatt. Då tycker jag att man skall rubricera det som en skatt och inte blanda in miljön i det sammanhanget. Skall man vara konsekvent skall man egentligen i så fall lägga skatt på djurgödsel, för det är där vi får de stora läckagen ut till våra vattendrag. Skulle man göra det skulle man samtidigt ändra produktionsförutsättningarna och konkurrensen mellan näringen i Sverige och i andra länder. Det är just påpekat i interpellationssvaret som ett av problemen. Jag vill alltså rikta en varning för att så att säga av miljöskäl införa skatter. Det är ärligare att rubricera saker som de bör rubriceras.

Sedan till frågan om skatteväxling. Jag delar den uppfattning som kommer fram i interpellationssvaret, nämligen att skatteväxlingen kanske har sin stora fördel om man kan plantera den i EU. Lyckas man med det, tror jag att man kan komma utomordentligt långt i denna fråga. Då får man bort alla de problem som uppstår på grund av att det blir olika konkurrensförutsättningar mellan olika näringar i samband med skatteväxlingen. Jag vill verkligen uppmana till ett internationellt grepp, för jag tror att det då är möjligt att sjösätta denna i och för sig mycket goda idé om skatteväxling.

Anf. 22 LENNART FREMLING (fp):

Fru talman! Jag gläds över finansministerns besked om att utredningen om skatteväxling skall komma i gång, eftersom vi liberaler är övertygade om att ekonomiska styrmedel är effektiva för att skydda miljön. Jag förutsätter att utredningen kommer att drivas med full kraft och inte ta onödigt lång tid. Det är en viktig fråga för att minska miljöskadorna i framtiden.

Dock finns det en punkt i svaret som jag vill reagera mot. Det är när man talar om problemen med att hitta en miljörelaterad skattebas som är relativt stabil, och man säger att om skattebasen är stabil är det liktydigt med en svag miljöstyrande effekt.

Jag tror inte att det fungerar så. Den här skattebasen skulle mycket väl kunna vara stabil, fast på en lägre nivå. Om man lägger på en skatt får man en annan nivå, men skattebasen kan bli stabil på den nivån.

Det måste gå att göra en bedömning av hur mycket den här skattebasen förändras i samband med införandet av en miljöskatt. Eventuellt kan man införa miljöskatterna successivt, i flera steg, som företrädesvis bör beslutas samtidigt, så att näringslivet får ett långsiktigt besked.

En sådan kvalificerad bedömning ankommer det naturligtvis på den här utredningen och på regeringen att göra innan man lägger fram sina konkreta förslag för riksdagen. Det är väl så regeringen kommer att agera, hoppas jag. Nog har väl finansministern tilltro till att man inom departementen skall kunna göra sådana bedömningar, så att vi kan få förslag utan att det blir problem med att säkerställa den finansiering som behövs för att sänka andra skatter?

Låt mig också kommentera frågan om överlåtbara utsläppsrätter, som tas upp i svaret. Finansministern anger att utvecklingsarbetet bör fortsätta. Där skulle jag vilja fråga om finansministern har tänkt sig enbart teoretisk utveckling eller, som jag hoppas, försök, så att man kommer till skott och kan börja köpa och sälja utsläppsrätter i praktiken. Vi behöver få fram någon form av försökslagstiftning på detta område, för att se hur det fungerar i praktiken. Jag tror att tiden är mogen för att genomföra sådana praktiska experiment.

I och för sig skall vi vara medvetna om att det är experiment som vi gör innan vi får ytterligare erfarenheter. Men vi kommer inte till skott om vi bara gör teoretiska utredningar.

Jag tror att man i första hand måste låta den här typen av försäljning av utsläppsrätter stanna inom ett land. Det blir ytterligare en stor komplikation om man skall börja handla med de här utsläppsrätterna

mellan länder. Där ansluter jag mig helt till det som Ivar Virgin också nämnde.

Jag vet att finansministern är väl medveten om betydelsen av dessa frågor. Jag utgår från att han för miljöns skull kraftfullt kommer att driva olika former av miljöskatter, både i Sverige och i EU. Jag noterar med stor tillfredsställelse att arbetet i denna riktning pågår inom EU och att finansministern redan har framfört vårt stöd för detta arbete.

Finansministerns svar avslutas klart och tydligt med att vi nu som medlemmar i EU kan komma att påverka EU:s arbete med miljöskatter och att detta även kommer att gagna den svenska miljön.

Anf. 23 PETER ERIKSSON (mp):

Fru talman! Jag måste säga att det är trevligt att lyssna på socialdemokrater, moderater, folkpartister och kds:are som pratar om skatteväxling. Det visar att någonting har hänt de senaste åren, även om vissa delar av miljöpolitiken har tagit steg tillbaka.

Jag hade från början inte tänkt gå upp i den här diskussionen över huvud taget, men det var några saker i finansministerns svar som jag tyckte att jag måste kommentera.

Vi kommer i dag gång på gång tillbaka till frågan om EU. Jag tycker naturligtvis att det är bra och viktigt om den svenska regeringen driver miljöfrågor inom EU. Jag hoppas mycket starkt att det kommer att bli så. Vi har inte sett det än. När avtalet mellan Sverige och EU gjordes upp hade vi en möjlighet som vi tappade, och det tycker jag var tråkigt. När situationen nu har blivit som den har blivit hoppas jag att inte den tendensen fortsätter, utan att man försöker få en progressiv miljöprofil på den svenska EU-politiken.

När jag ser finansministerns hänvisning till att man inom EU arbetar framåt för att åstadkomma någonting blir jag ändå litet skrämmd för att EU skall bli ett alibi för att inte göra någonting här hemma. Det är de farhågor som miljörörelsen har fört fram mycket starkt, att svenska regeringen och ledamöter som Göran Persson kommer hem till Sverige och säger: Vi har drivit frågan hårt, men tyvärr gick det inte och därför kan vi inte göra någonting.

Risken är faktiskt stor att det inte händer någonting i EU. Man har hållit på med ett försök att få igenom en ny avgift på miljöområdet, en koldioxidavgift, under många år. Ända sedan mitten av 80-talet har man pratat om det här. Men det har inte gått. Det har räckt med ett enda land för att stoppa de här försöken, därför att alla nya punktskatter inom EU-systemet kräver enhällighet. En hel del försämringar kan man åstadkomma utan att det kräver enhällighet. När det gäller regelsystemet för produkter skall det vara majoritetsbeslut, men det är enighet som gäller för att införa skatter på miljöområdet.

En annan fråga handlar om stabilitet. Vi måste hitta miljöskatter som har stabilitet på lång sikt för att kunna genomföra en skatteväxling. Men har de stabilitet har de ingen styrande verkan. Jag håller med den tidigare talaren som säger att det inte alls är säkert att en stabilitet förutsätter att de inte har någon styrande verkan.

Det handlar också om att påverka den framtida utvecklingen på miljöområdet. Vi har i dag miljöskatter, punktskatter, av i storleksordningen 40 miljarder kronor i Sverige. De har inte visat någon sjunkande tendens att tala om. Snarare finns det faktiskt i Sverige en viss förhoppning om att vi skall kunna utveckla det här systemet och öka miljöskatterna. Det skall leda till en förbättrad miljö men inte lägre statsinkomster.

Grundproblemet handlar om relativpriserna mellan energi och arbete. Långsiktigt har vi under 1900-talet haft en kraftig förändring av de här relationerna, en sänkning när det gäller energin och en höjning när det gäller arbete. I dag ser vi en del av de effekter som vi har fått på grund av detta. Vi har en hög arbetslöshet som en effekt av mycket höga skatter på arbete, och vi har en stor miljöförstöring.

Det är den här förändringen, med högre skatter på energi och lägre skatter på arbete, som skulle kunna vara en kraftig positiv signal i svensk ekonomi för att minska miljöförstörelsen, investera bort de problemen, men också öka möjligheterna för att skapa arbete i Sverige. Den inställningen hoppas jag att även socialdemokraterna skall kunna ta till sig för att vi skall få en bra utveckling när det gäller skatteväxling, fler jobb och bättre miljö.

Anf. 24 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Först vill jag vända mig till Dan Ericsson. Jag har också tagit del av kristdemokraternas rapport. Den är välskriven och intressant och kommer säkert att kunna spela en roll i det utredningsarbete som nu kommer i gång.

Jag noterar att Dan Ericsson är bekymrad över att man nu kanske får litet tidsnöd. Det är möjligt, men i så fall skall väl det klandret riktas mot den tidigare regeringen, som har tagit väldigt lång tid på sig. Från det att besluten om utredningen fattades och direktiven utformades till det att regeringen avgick fick den aldrig utredningen tillsatt. Det förbryllar mig något när jag hör den kraftfulla uppslutningen från kristdemokraters sida, från liberalers sida och även från moderaten Virgins sida bakom tanken på den här typen av utredningsarbete. Vad var det som gick snett egentligen, som gjorde att inte utredningen kom i gång? Det kan man fråga sig.

Jag har tagit mig orådet före att också påpeka de statsfinansiella frågorna. Det är jag tvungen att göra. Dem kommer också utredningen att få iaktta. Alldenstund vi talar om att man skall använda en skatteväxling för att minska skatteuttaget exempelvis på arbete vet vi att vi träffar mycket stora skattebaser, därmed också mycket stora intäkter för statskassan. Skall man minska de inkomsterna skall de ersättas med någonting som långsiktigt är stabilt. Det är en utgångspunkt som jag inte kan vika ifrån i ett läge där vi har 200, kanske 240 miljarder kronor i löpande underskott att hantera. Det är min verklighet. Någonting annat kommer ni inte att få höra från mig när det gäller den här diskussionen. Vi måste ha den aspekten med i bilden. Vi är så hårt trängda.

Det kan gå ändå. Jag håller det inte för uteslutet. Den här typen av stabila skattebaser kan finnas, som vi kan träffa. Låt oss titta på det. Låt

oss konstruktivt pröva det. Men, som jag sade, jag vill peka på att här kan finnas en målkonflikt.

Ivar Virgin, som jag hade glädjen att samarbeta med i jordbruksutskottet för några år sedan, tar upp den fråga som vi då också diskuterade, nämligen de utsläppsätter som skulle kunna tänkas vara överlåtelsebara. Jag har hela tiden varit intresserad av den tanken. Det finns i miljöinvesteringarna i dag en marginalinvestering som ofta är mycket olönsam och som ger en mycket liten effekt totalt sett. Man tvingas till den därför att vi har koncessionsbestämmelser som ålägger oss den typen av krav.

Kuststräckan, havet, insjön o.dyl. kan mycket väl gälla som utgångspunkt för ett sådant resonemang. Jag är inte säker på att det fungerar, men det är tillräckligt intressant för att prövas vidare.

Till Lennart Fremling vill jag säga att jag inte utesluter att vi kan experimentera. Jag kan inte i dag se formerna för det. Det är rimligt att utredningen får titta på hur det i så fall skall gå till. De teoretiska diskussionerna har vi klarat av; vi förstår vilka begränsningarna är och var fördelarna finns. Om det går att hantera detta i praktiken kanske försök och experiment kan ge svar på. Låt utredningen hantera den saken.

Jag tillhör dem som menar att EU ger oss en möjlighet att arbeta vidare med dessa frågor. I EU finns naturligtvis de som inte är så progressiva, och det finns de som vill driva på. Det finns motsättningar mellan olika länder och olika intressen, precis som på nationell nivå. Många av de frågor vi skall lösa inom miljöpolitiken är dock globala. Om vi skall hantera ekonomiska styrmedel bör de också vara, om inte globala, så åtminstone vidare till sin karaktär än nationella. Om vi kan etablera detta synsätt exempelvis när det gäller koldioxiden har vi faktiskt kommit långt.

Vi får naturligtvis hela tiden beakta svensk industris konkurrenskraft. Det innebär inte att det är ett motiv att avstå från att driva en svensk offensiv linje. Vi skall fortsätta en sådan linje, men avväga den så att vi inte slår ut svensk produktion så att den flyttar till andra länder och använder miljöförstörande metoder som lika fullt drabbar oss. Det är en oerhört svår avvägning som är ytterst lämplig att göra i ett internationellt sammanhang. Men EU får inte bli något alibi för att inte göra någonting. EU är för mig och socialdemokraterna ett instrument som skall användas för att föra dessa frågor framåt. Jag inser att det naturligtvis blir en hård strid.

Anf. 25 DAN ERICSSON (kds):

Fru talman! Jag vill tacka finansministern för de positiva omdömena om vår rapport om skatteväxling. Det är intressant att notera att finansministern nu studerar de kristdemokratiska dokumenten mycket noggrant. Jag hoppas att det kommer att leda till att den politik som finansministern föreslår att Sverige skall driva kommer att ha ett stort inslag från de här rapporterna.

Jag sade tidigare att jag inte klandrar Göran Persson för att det nu blir en senareläggning av resultatet av utredningen. För det får jag väl vända mig till ansvariga statsråd i den dåvarande regeringen. Det är

ändå bra om det inte blir en väldigt lång utredning. I utredningsväsendet har vi ju numera snabba och effektiva arbetsmetoder. Jag hoppas att det kommer att gälla även frågan om skatteväxlingen.

Göran Persson tog upp frågan om målkonflikten, nämligen att skattebasen minskar med minskade intäkter för staten som följd. Jag nämnde exempel på vad som skulle kunna vara möjliga skattebaser som är ganska prisokänsliga och stabila. Jag har stöd för detta från analyser gjorda i vår omvärld. I en analys som gjorts av World Watch Institute i Washington pekar man bl.a. på de skattebaser jag nämnde som tänkbara objekt för miljöskatter i USA. Det finns flera studier som pekar på att detta är ett verksamt instrument i den ekonomiska politiken. Vi får inte tappa bort ledet med skatteväxling nedåt för företag. Det är viktigt att inte få en sämre konkurrensförmåga.

Jag vill också något kommentera det som Peter Eriksson tog upp. Av hans inlägg verkar det som om tideräkningen i Sverige började när Miljöpartiet startade. Idéerna om att vi skulle öka beskattningen på naturresurser och miljöförstörande verksamhet och minska den på arbetskraft har funnits under lång tid i många partier, även innan Miljöpartiet fanns. Det är bra att vi nu är flera som driver denna fråga. Jag hoppas att Miljöpartiet kommer att vara konstruktivt och inte för argumentationen kring folkomröstningen med att EU skulle vara ett alibi för att vi inte skulle göra tillräckliga insatser i Sverige.

Svenska folket har sagt sitt, Peter Eriksson. Låt oss nu vara konstruktiva och se hur vi gemensamt skall arbeta för att få en förbättrad miljö.

Anf. 26 IVAR VIRGIN (m):

Fru talman! Jag tycker att det är glädjande att vi kan föra en miljödebatt och samtidigt göra kopplingen till de mest effektiva metoderna, sett ur ekonomisk synpunkt. Vi har sällan fört debatten i de termerna i riksdagen tidigare. Det är nyttigt att man verkligen noggrant analyserar var man får de bästa miljöeffekterna för de pengar man lägger ned i miljöinvesteringar.

Det har funnits ett drag av fundamentalism i miljödebatten, där allt skall göras – helst i går. Jag tror att den här typen av ekonomiska resonemang i samband med miljöpolitiken kommer att föra miljöpolitiken framåt.

Jag delar inte Peter Erikssons pessimism när det gäller EU. Jag tycker att det har gått ganska snabbt för att vara ett samarbete mellan tolv länder. Man har ändå fört fram frågan om skatteväxling på ett konstruktivt sätt. Det kommer säkert att ta ytterligare ett par år innan man kan genomföra det. Men om man lyckas med detta i hela EU med sina 350 miljoner invånare är naturligtvis miljöeffekten av en sådan förändring utomordentligt positiv för alla. Om vi genomför det i Sverige kan det naturligtvis förbättra miljön här, men om vi kan medverka till en utveckling i EU gör vi en mycket större nytta för både oss själva och hela Europa.

Det tycker jag är hela poängen med att förhandla för att försöka åstadkomma dessa förändringar inom EU. Jag är övertygad om att det

kommer fram i olika sammanhang under våra överläggningar inom EU. Vi har här en fin möjlighet att åstadkomma förbättringar.

Anf. 27 LENNART FREMLING (fp):

Fru talman! Finansministern har givit bra besked om överlåtbara utsläppsrätter.

Jag skulle vilja kommentera frågan om skattebasen. Det är väl ändå så att om man gör en skatteväxling och lägger en extra miljöskatt på utsläpp av ett visst ämne kan man inte multiplicera det med nuvarande miljöutsläpp. Man måste bedöma vilken effekt det får och vilket utsläpp det kommer att bli i framtiden. Det kanske tar några år innan man når den mindre utsläppsmängden. Man får då räkna det mot skattebeloppet. Vi kommer ju inte ner till noll. Det här handlar om att anpassa skattebeloppet till den förväntade framtida utsläppsmängden.

När vi talar om skatteväxling innebär det att samhällets totala skatteintäkt blir oförändrad. Det innebär varken höjda eller sänkta skatteintäkter för samhället. En skatteväxling innebär att man höjer någon skatt och sänker någon annan skatt. Att öka skattetrycket innebär något annat. Det är inte den diskussionen vi för i dag. Skatteväxling för miljöns skull flyttar skatt från någonting som vi i dag tycker är för hårt beskattat till någonting som vi gärna vill beskatta. Så mycket bättre om man då också i någon mån kan påverka sysselsättningen genom att göra arbetskraft något billigare.

Jag har inga överdrivna förhoppningar om att det skall kunna lösa alla problem med arbetslösheten. Detta är ju i första hand ett sätt att förbättra miljöfrågorna.

När det gäller de miljöutsläpp vi talar om kommer vi inte ner till noll. Skatten kommer alltså inte att försvinna. Det viktiga är att vi kommer ner till värden som naturen tål. På en rad punkter ligger vi klart över vad naturen tål.

Anf. 28 PETER ERIKSSON (mp):

Fru talman! Dan Ericsson och kds försöker skapa träta om vem som var först när det gäller skatteväxling. Det kan ju ha sina historiskt intressanta aspekter; vi lanserade begreppet när vi satt i riksdagen förra gången, mellan 1988 och 1991. Men det är bra att också Dan Ericsson i dag kämpar för en skatteväxling.

Den rapport som ni har åstadkommit har ju faktiskt en miljöpartist skrivit, men jag tycker inte att det är något problem med det. Saker och ting förändras, och det är positivt att det går åt det här hållet.

Frågan, när vi kommer in på detta med EU igen, är om EU blir en konstruktiv faktor i framtiden. Det vet vi inte i dag. Men den struktur och den beslutsprocess som man har byggt upp, särskilt när det gäller miljöskatter, talar emot detta. Man kan ju hoppas att det kommer att förändras. Men i dag är det väldigt litet som talar för att EU skall vara en pådrivande kraft när det gäller miljöfrågor.

Jag håller med om att om vi kan få EU att gå med på progressiva förändringar så är det bra. Det kan omfatta betydligt fler människor, företag och industrier, vilket då kan vara verkningsfullt. Men jag tror

ändå att man måste vara realistisk och inse att det även framgent gäller att se till att i första hand några länder blir föregångare på miljöområdet och visar att det faktiskt går att uppnå en positiv förändring. Det är så man ger argument för miljörelsen i Storbritannien, i andra delar av EU och i andra delar av världen för att de skall få igenom en ändrad syn och kanske till slut även beslut inom EU. Därför är det så viktigt att inte hamna i den situationen att vi försöker göra vad vi kan i EU men att vi tyvärr av den orsaken inte får någon möjlighet att göra något här hemma.

Men jag hoppas verkligen att vi inte kommer dithän, Göran Persson, utan att regeringen här i Sverige visar sig vara beredd att ta positiva steg, inte bara i Skatteväxlingsutredningen utan kanske även tidigare i de frågor om budgeten som snart kommer upp.

Anf. 29 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Det är egentligen inte mycket att kommentera, för vi verkar i huvudsak vara överens i vår syn på detta.

Det är då lätt för mig, fru talman, att säga: Låt utredningen komma i gång och jobba, så att vi får det underlag vi behöver för beslutsfattande.

En sak vill jag dock tillägga, nämligen att svensk industri har varit framgångsrik när det gäller miljöarbete. Jag tycker att vi allt oftare skall använda svensk industri som en förebild internationellt. Det går att åstadkomma väldigt mycket med bibehållen konkurrenskraft. Just detta att man ligger litet före kan ibland också vara en konkurrensfördel. Man bör driva på och göra avvägningar på ett sätt som gör att man inte ställer krav som slår ut, man bör i stället ställa krav som stimulerar precis så pass mycket att man kan bibehålla konkurrenskraften. Det har vi hittills lyckats bra med. Jag tycker att svensk industri – det finns naturligtvis undantag – i huvudsak har varit framgångsrik och framåt-syftande på detta område.

Det är klart att Lennart Fremling har en poäng – och det har flera andra också – när han säger att det blir skatteväxling. Det blir oförändrat för statskassan. Det är bra. Men jag vill peka på att vi talar om att avveckla skatt på en skattebas som är väldigt bred, mycket enkel att beräkna och som dessutom ger stora inkomster och att i stället höja skatten på skattebaser som är svåra att beräkna och svåra att överblicka hur de i framtiden kommer att utvecklas. Vi vill ju att de skall minska. Det finns faktiskt anledning för en finansminister som har ett håll i statsfinanserna på 240 miljarder att ständigt återkomma till och peka på detta problem. Här finns en restriktion som vi inte får bortse från.

Sedan finns naturligtvis också den andra diskussionen, som Lennart Fremling antyder, nämligen vad naturen tål. Här är det inte det statsfinansiella som gäller utan då handlar det om beskattningar eller miljöavgifter som är av sådana slag att de styr, stoppar och i tid sätter gränser. Då är det inte fråga om en växling. Det kan vara fråga om en växling, men det kan också vara fråga om ett rent skydd, en rent offensiv åtgärd för att se till att man inte överskrider de gränser som naturen har satt.

Prot. 1994/95:24
17 november

Svar på
interpellationer

Det är klart att vi kan diskutera EU fram och tillbaka. Men när vi kommer in på skattefrågan och EU finns det två olika ingångar. Ibland hörs en diskussion om att EU kommer att tvinga oss att sänka skatterna i Sverige och att EU kommer att tvinga oss att införa en viss moms nivå. Då säger vi: Nej, detta kommer vi själva att kunna hantera. Vi tycker då att det är ett sätt att diskutera skatter i EU. Sedan får vi den andra diskussionen, att EU inte kommer att tvinga länderna att införa skatt på exempelvis koldioxid. Dessa resonemang är egentligen samma diskussion. De ger uttryck för samma syn på skattepolitik och skattesatsernas fastställande. Det skall vara enhälligt, man skall vara överens. Det tar sin lilla tid. Det är också ett skydd för oss som har ett högt skatteuttag i Sverige att vi har den typen av beslutsfattande. På exempelvis det sociala området, som är beroende av ett högt skatteuttag, kommer den andra diskussionen in som också rör miljöområdet, dvs. att man rimligen måste acceptera samma principiella utgångspunkter för synen på hur man fastställer skatter.

Jag är övertygad om att det här finns möjligheter att komma framåt. Det finns krafter i Europa just nu som pekar på möjligheterna med skatteväxling. Det gör att jag trots allt är ganska optimistisk. Men återigen: lätt blir det inte. Det blir naturligtvis en strid, ett liv och ett kiv. Men så är ju ofta politik, både nationellt och internationellt, vilket trots allt är ganska trösterikt.

Anf. 30 DAN ERICSSON (kds):

Fru talman! Finansministern är väl inte direkt känd för att avhålla sig från områden som är svåra att ta itu med och att förändra. Det gäller också för detta område.

Det finns en problematik kring detta som vi har resonerat om här i debatten och som vi har pekat på i rapporten från kds. Men socialdemokraterna har ju genom historien visat sig vara ganska uppfinningsrika när det gäller att finna skattebaser. Det måste väl då också gälla på detta område, där vi ändå kan räkna med en långsiktig stabilitet under ett antal år men där vi samtidigt kan växla ned kostnaderna för den mänskliga arbetskraften.

Vad jag ändå känner mig litet orolig inför efter denna debatt är att det inte framstår så tydligt att det är fråga om en skatteväxling. Jag skulle önska att Göran Persson än en gång markerade hur vi skall se på dessa möjligheter när vi nu påbörjar arbetet i utredningen. Utgångspunkten måste vara att om vi höjer kostnaderna för företagen och näringslivet på miljösidan, måste en motsvarande sänkning också ske när det gäller kostnaden för arbetskraften.

Peter Eriksson försökte ta upp en träta och föra debatt kring upphovsrätten till begreppet skatteväxling. Det tycker jag inte att det finns någon anledning att göra. Det är bara att konstatera att vi i kds har detta med i vår ideologi och i våra program. Vi har hela tiden haft samma synsätt. Vi har haft svårt att få gehör för detta. Men nu verkar tiden vara mogen att komma framåt. Vi har också fört denna diskussion med våra kamrater ute i Europa i den kristdemokratiska parlamentsgruppen i Europaparlamentet. Denna process är på gång. Det är helt rätt som

Göran Persson säger, att det är nu vi har möjligheterna till förändringar. Varför skall vi då inte se dessa möjligheter och försöka komma framåt? Att i stället sluta sig och se frågan på ett isolationistiskt sätt är definitivt inte till gagn för miljön.

När det gäller copyrighten till själva rapporten var det väl ändå litet magstarkt att påstå att en miljöpartist har skrivit den. Jag har gått igenom vilka som ingick i den arbetsgrupp som har arbetat fram rapporten och kan bara konstatera att detta är ett gediget kristdemokratiskt dokument. Men Miljöpartiet får gärna använda det i sitt fortsatta arbete.

Prot. 1994/95:24
17 november

*Svar på
interpellationer*

Anf. 31 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Jag skall bara tacka för ett trevligt samtal om en viktig fråga.

Det är växling vi menar, ja. Men jag pekar på problemet med växling. Det kan i ett ansträngt statsfinansiellt läge resultera i minskade inkomster för statskassan, och det har jag inte utrymme för att medverka till.

Växling: ja. Progressiv miljöpolitik: självfallet. Naturen sätter gränser för vad den tål. Kan växlingen medverka till att detta görs tydligt så låt oss arbeta med detta.

Vi behöver inte nu förlänga debatten ytterligare. Det är bättre att vi ser till att den utredning som så länge har väntat på att få komma i gång nu äntligen får börja arbeta.

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Svar på interpellationerna 1994/95:9 och 14 om folkomröstning före Sveriges anslutning till ett monetärt EU-samarbete, m.m.

Anf. 32 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Per-Ola Eriksson har frågat mig om hur jag anser att Sverige bör prioritera de ekonomisk-politiska målen, t.ex. full sysselsättning, i förhållande till andra ekonomisk-politiska mål samt tidtabellen för den tredje etappen av EMU och ett svenskt deltagande i den gemensamma valutan. Helena Nilsson har frågat mig om min uppfattning om att ett eventuellt svenskt inträde i det monetära samarbetets tredje etapp, inklusive den gemensamma valutan, skall underställas riksdagen för avgörande samt föregås av en folkomröstning. Jag besvarar interpellationerna i ett sammanhang.

En förutsättning för EMU:s tredje etapp, dvs. valutaunionen, är att de deltagande länderna har en tillräckligt stabil och likartad ekonomisk utveckling. Därför fastställs i Maastrichtfördraget kriterier som medlemsstaterna skall uppfylla inför en övergång till den tredje etappen, de s.k. konvergenzkriterierna, om bl.a. prisstabilitet och sunda offentliga finanser. Dessa kriterier är enligt min mening uttryck för vad som bör känneteckna en sund och stark ekonomi, och kriterierna överensstämmer med den färdriktning som uttrycks i den ekonomisk-politiska proposition som regeringen nyligen lade fram. Tidigare, när svensk eko-

nomi var stark och arbetslösheten låg, uppfyllde Sverige konvergenskriterierna.

Resultatet i folkomröstningen medför att Sverige liksom andra medlemsländer påtar sig att uppfylla konvergenskriterierna. Detta innebär inte någon ändring av ekonomisk-politisk inriktning, och självfallet måste den takt i vilken vi försöker nå kriterierna anpassas till svenska förhållanden. Svensk ekonomi präglas för närvarande av mycket stora obalanser. Saneringen av de offentliga finanserna måste göras i ett medelfristigt perspektiv. Jag håller med Per-Ola Eriksson om att takten måste anpassas till kraven på att upprätthålla välfärden och en hög sysselsättning. I regeringens proposition 1994/95:25 anges som mål en stabilisering av statsskulden som andel av bruttonationalprodukten senast år 1998.

EU:s medlemsländer utarbetar, som ett led i ansträngningarna att nå likartad ekonomisk utveckling, s.k. konvergensprogram. Dessa program skall ange hur länderna i ett medelfristigt perspektiv avser att uppfylla konvergenskriterierna. Även Sverige kommer att utarbeta ett konvergensprogram.

Jag understryker att kraven på prisstabilitet och sunda offentliga finanser är förutsättningar för uthållig tillväxt och därmed för en långsiktigt hög sysselsättning. Medlemskapet innebär ett stöd för våra nationella ansträngningar att få balans i svensk ekonomi.

Tidplanen för starten av EMU:s tredje etapp innebär att tredje etappen kan inledas redan år 1997, om en majoritet av medlemsländerna uppfyller konvergenskriterierna per 1996. Detta ter sig, enligt min bedömning, mycket osannolikt. Den tredje etappen skall, enligt fördraget, inledas senast den 1 januari 1999 av de länder som är kvalificerade.

Med tanke på obalanserna i den svenska ekonomin kommer det att dröja innan Sverige kan uppfylla konvergenskriterierna.

I samband med förhandlingen om ett svenskt medlemskap i EU skedde ett samråd mellan dåvarande regering och socialdemokratiska partiet, så att det föreligger en bred politisk enighet om beslutsprocessen vid ett svenskt deltagande i EMU:s tredje etapp. Resultatet av detta samråd återges i prop. 1994/95:19 om Sveriges medlemskap i Europeiska unionen, och detta innebär att det ytterst är riksdagen som skall fatta beslutet om ifall Sverige skall gå över från etapp 2 till etapp 3 i EMU. I denna proposition anges vidare att inför den tidpunkt när Sveriges deltagande i EMU:s tredje etapp blir aktuell, så kommer regeringen att förelägga riksdagen en särskild proposition beträffande frågan om Sveriges deltagande i EMU:s tredje etapp.

Eftersom det är en lång väg innan Sverige uppfyller konvergenskriterierna, och således innan frågan om deltagandet i tredje etappen kan bli aktuell, ligger en sådan proposition långt fram i tiden.

Av det sagda framgår också att någon folkomröstning inför ett framtida svenskt inträde i EMU:s tredje etapp inte är planerad.

Fru talman! Jag ber att få tacka finansministern för svaret i den del som berör min interpellation.

Sverige blir nu medlem i EU. Det är enligt min uppfattning ett bra beslut. Men det innebär dock inte att svenska folkets besked i söndags markerade slutpunkten för debatten om Sveriges roll och agerande i den europeiska unionen.

För Centern är det avgörande att det svenska medlemskapet kan utnyttjas maximalt i sina positiva delar. Det är viktigt, inte minst mot bakgrund av att det i en dominerande geografisk del av Sverige blev en övervikt mot ett svenskt EU-medlemskap. Här har nu regeringen huvudansvaret för att undvika tendenser till politisk kris, klyftor och söndring i landet.

Från Centern har vi kraftigt betonat att avgörande för Sveriges möjligheter vid ett medlemskap är vilken nationell hållning vi i Sverige intar i viktiga frågor. Det gjorde vi tydligt i samband med vår extra partistämma i maj i år. Samtidigt utmanade vi då andra partier på besked om alliansfriheten, om miljön, om ekonomin, om jobben, om regionalpolitiken, om jordbruket osv.

Som ett led i att skapa en maximal klarhet för svenska folket före den 13 november framställde vi den 13 oktober totalt elva interpellationer till regeringen. Jag tillåter mig, fru talman, att tro att det inte var någon tillfällighet att regeringen valde att bara besvara fyra av dessa interpellationer före folkomröstningen.

När nu svaret har kommit konstaterar finansministern – vilket är helt riktigt – att det sannolikt dröjer innan EMU:s tredje fas blir högaktuell. Lika säkert är det att det tar tid innan Sverige kan uppfylla konvergenskraven. Däremot säger finansministern väldigt litet om regeringens allmänna hållning till en gemensam valuta och en gemensam centralbank. Det vore på sin plats med ett klarläggande besked från finansministern i denna del. Jag vill då ställa den raka frågan: Tror finansministern på den skiss till valutasamarbete som finns i Maastrichtavtalet?

Det är bra att finansministern slår fast att det är riksdagen som skall fatta det avgörande beslutet om den tredje delen.

Vi från Centern välkomnar mycket det intensifierade ekonomisk-politiska samarbete som följer av ett EU-medlemskap, t.ex. när det gäller ansträngningarna att motverka underskottet i medlemsländernas offentliga finanser. Men det finns delar av samarbetet som är tvivelaktiga och som kan få negativa effekter. Förutsättningarna för att det skall fungera med en gemensam valuta är att de olika medlemsländerna är starkt integrerade och att den ekonomiska utvecklingen är likartad i alla delar av Europa. Dessa förhållanden måste dessutom ha en varaktig karaktär. Det är nog korrekt att påstå att när Maastrichtavtalet slöts och formulerades överskattade man väldigt tydligt förutsättningarna för att ett valutasamarbete skall kunna ske inom överskådlig framtid.

Växelkurssamarbetet har nu i praktiken anpassats till en situation där valutorna flyter. Flera länder befinner sig också långt ifrån uppfyllandet av konvergenskraven. Detta får emellertid inte leda till att Sveri-

ge inte skall ha som mål att i enlighet med vad vi förbundit oss för uppfylla dessa krav. Inom parentes sagt: oavsett om vi skulle vara medlemmar i EU eller inte är det viktigt att vi uppfyller de krav som framgår av konvergenskriterierna. Men takten måste avgöras av oss själva och anpassas till kraven på god samhällsservice och hög sysselsättning. Det är bra att finansministern slår fast detta. Men jag skulle vilja skicka med följdfrågan: På vilket sätt kommer man att markera just sysselsättningsdelen i förhållande till andra delar?

För närvarande talar allt för att Sverige inte bör ingå något samarbete om en gemensam valuta. I takt med att EU kan komma att utvidgas med länder från Öst- och Centraleuropa är sannolikt planerna på en gemensam valuta och en gemensam centralbank någonting som kan läggas i malpåse för överskådlig tid framöver.

Finansministern tar i sitt svar upp konvergensprogrammet. Jag vill ställa ytterligare följdfrågor: När avser regeringen att för riksdagen presentera konvergensprogrammet? Är det också regeringens avsikt att riksdagen skall ta ställning till det konvergensprogram som regeringen kommer att presentera?

Fru talman! Med detta vill jag än en gång tacka finansministern för svaret på min interpellation.

Anf. 34 HELENA NILSSON (c)

Fru talman! Jag tackar finansministern för svaret. I det svar som är givet till mig säger finansministern att det i propositionen om Sveriges medlemskap i EU står att det ytterst är riksdagen som skall fatta beslut om ifall Sverige skall gå över från etapp 2 till etapp 3 i EMU. Jag tycker att det är bra att finansministern som representant för den nytillträdde regeringen klargör sin inställning. Därmed har jag fått svar på den första delen av min fråga.

Även när det gäller inträdet i EU är det riksdagen som ytterst avgör detta om några veckor. Inför det beslutet ansåg partierna att det fanns anledning att låta svenska folket genom en folkomröstning avgöra hur riksdagen skulle besluta i frågan. Min fråga till finansministern var ju om socialdemokraterna anser att ett inträde i EMU är så viktigt och avgörande att det finns anledning att låta folket vid en folkomröstning vägleda riksdagen i sitt beslut.

Anf. 35 PETER ERIKSSON (mp):

Fru talman! Det här är en väldigt stor och viktig fråga kring valutunionen. Jag tycker att Göran Persson litet grand försöker att gå på glas. Han vill inte riktigt ta ställning, men han formulerar ändå en del satser kring detta som motsäger varandra.

Resultatet i folkomröstningen medför att Sverige liksom andra medlemsländer påtar sig att uppfylla konvergenskriterierna, står det i svaret. Den tredje etappen skall enligt fördraget inledas den 1 januari 1999 av de länder som är kvalificerade, står det också. Med tanke på obalanserna i den svenska ekonomin kommer det att dröja innan Sverige kan uppfylla kriterierna.

Sverige åtar sig alltså – och det är fullt riktigt och i enlighet med Maastrichtfördraget – att uppfylla konvergenskriterierna. Det är inte bara fråga om något datum någon gång i framtiden utan det rör sig om senast den 1 januari 1999.

Sedan säger Göran Persson att det kommer att dröja och att det är lång väg till dess att kraven kommer att uppfyllas. Detta går inte riktigt ihop.

Dessutom säger Göran Persson – liksom många på ja-sidan framhöll före folkomröstningen – att det är Sveriges riksdag som beslutar. Där råder det delade meningar om det i realiteten är så enligt det avtal som vi har skrivit under. Men vad jag undrar är: Planerar Göran Persson en situation där han riskerar att inleda medlemskapet i EU med böter eller med någon annan av de sanktionsformer som skisseras i Maastrichtfördraget? Följer man inte EU:s gemensamma ekonomiska politik och de konvergensregler som Göran Persson säger att vi åtar oss att följa, då har ju EU klara sanktionsmöjligheter uttryckta i Maastrichtfördraget.

Det vore litet väl pinsamt om det svenska medlemskapet skulle börja på det sättet. Jag undrar om inte en del av den pondus som finansministern kämpar för kan riskera att pysa ut om det skulle bli så.

Huvudfrågan kvarstår: Vill regeringen och Göran Persson ha en gemensam valutaunion? Det är nog den viktigaste frågan till er som har ställt ut löften om att Sverige har kvar bestämmanderätten i det här fallet.

Centern har hela tiden drivit linjen om att vi både skall äta kakan och ha den kvar. Det gör man på många av EU:s politikområden. Jag tycker nog att Socialdemokraterna har drivit en något rakare linje. Vi vet fortfarande inte vilken politik regeringen står för i en så central Europafråga som om vi skall ingå i en gemensam valutaunion. Är det över huvud taget ett mål för regeringens Europapolitik att uppnå en gemensam valutaunion? Vilken politik för ni? Vill ni gå med i en gemensam valutaunion i EU trots risken för massarbetslöshet?

För delar av det område som går med i valutaunionen kommer det säkerligen att innebära massarbetslöshet. Vi vet inte vilken del som kommer att drabbas. Det kanske kommer att gå bra för Sverige. Det kanske är andra länder som kommer att drabbas.

Här finns motsägelser. Man säger å ena sidan att vi åtar oss det som står i Maastrichtfördraget. Å andra sidan säger man att det kommer att dröja länge innan det här blir allvar. Detta går inte ihop.

Vi kan göra ett åtagande, och då får vi räkna med att föra en politik i Sverige som innebär att konvergenskraven blir viktigast i svensk ekonomisk politik. Då blir frågan om arbetslöshet faktiskt en sekundär fråga. Vi kan då tvingas låta arbetslösheten stiga för att uppnå konvergenskraven och kunna kliva in i valutaunionen 1999.

Om man inte vill uppfylla konvergensreglerna kommer man att befinna sig i ett strypgrepp där man måste förklara sig för unionen och hoppas på att unionen inte löser ut de sanktioner som den har möjlighet till.

Anf. 36 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):

Fru talman! Först vill jag säga till Peter Eriksson att det faktiskt bara är i den tredje etappen av EMU som vi kan bötfällas. Även jag läste fel i det fallet. Enligt övergångsbestämmelserna blir det ingen bötfällning eller några hårda sanktioner under den andra fasen. Men vi kommer att bli övervakade av kommissionen.

Vi i Centern har hela tiden kraftigt betonat att vi vill stå utanför valutaunionen. Vi vill behålla vår riksbank med demokratisk styrning. Vi vill behålla en egen valuta. Därför är det mycket viktigt att vi får klart för oss vad regeringen tänker göra i detta avseende.

Jag noterar att Göran Persson numera säger "god" sysselsättning i stället för "full" sysselsättning. Det tycker jag är mycket illavarslande. Det har kanske blivit ett språkbruk, men jag tycker att det är illa. Vi borde återgå till beteckningen "full" sysselsättning såsom det absolut prioriterade målet i den ekonomiska politiken.

Det är bara de som misslyckas med att uppfylla kraven på konvergens som slipper undan EMU:s tredje etapp. Det framgår mycket klart av Romtraktatet, ändrat i Maastricht, i kap. 4 artikel 109. Där sägs att de medlemsstater som senast 1999 inte har uppfyllt konvergenskraven blir medlemsstater med undantag. Alla andra kommer, efter avgörande i rådet med kvalificerad majoritet, att ingå i den tredje etappen. Det är inte bestämt när. Detta är det avtal som vi har skrivit under och riskerar att tvingas lyda – om man inte under regeringskonferenserna 1996 ändrar på Maastrichtfördraget. Om man då inser att det är ett misstag kan man låta den biten återgå. Det här är självfallet något som Sverige måste arbeta för. Det är inte riktigt och lämpligt med en valutaunion. Det har de flesta ekonomer i Sverige också sagt.

Kan riksdagen verkligen avgöra det här med den skrivning som nu finns i det avtal som vi har skrivit under?

En av Storbritanniens förhandlare i Maastricht, den ledande konservativa parlamentsledamoten Norman Lamont, sade den 11 oktober i år att han nu definitivt har bytt sida i EU-frågan. EU har efter Maastricht markant avvikit från vad merparten inom EU har tänkt sig.

Lamont sade följande: "Jag fick detta dramatiskt klargjort för mig i Maastricht vid ett slutet möte med finansministrarna när jag hävdade att den brittiska idén med omröstning i parlamentet innan man slutligt bestämde sig för en gemensam valuta borde gälla alla medlemsstater och inte bara Storbritannien. För mig tycktes detta vara elementär demokrati: visst måste väl ändå varje parlament ha rätt att rådfrågas när det gäller ett så avgörande steg. Döm om min förvåning när en av mina kolleger, som senare blev premiärminister i sitt land, replikerade att om parlamenten fick yttra sig, kanske de skulle säga nej och Europa skulle då 'aldrig nå sitt mål, Europa skulle aldrig utvecklas'. Jag var ensam i minoritet."

Så till frågan om Riksbankens oberoende. Redan i den andra etappen – den som vi går in i den 1 januari 1995 – kommer vi att avkrävas ett löfte om att vi inleder arbetet på att göra Riksbanken oberoende. Detta har Socialdemokraterna livligt motsatt sig. Nu vill jag fråga Gö-

ran Persson på vilket sätt han har förberett Riksbankens lösgörande från riksdagen.

Enligt reglerna för EMU är det inte tillåtet för Riksbanken att finansiera ett budgetunderskott. Staten tvingas ut på kapitalmarknaden för sina lån och blir därmed underställd marknadskrafternas beslut om räntan. Så sent som under de första budgetåren på 90-talet hade Riksgälden ett checkkreditkonto i Riksbanken och kunde därmed finansiera delar av budgetunderskottet utan att trängas på låne marknaden. 1990/91 lånades 18 miljarder, och 1991/92 lånades 17 miljarder. Det här kommer inte längre att vara tillåtet när vi ansluter oss till EU. Vi mister därmed ett viktigt finanspolitiskt instrument som skulle kunna hålla räntan nere.

Säkerligen kan en politiskt styrd riksbank också finna andra finanspolitiska metoder att få ordning på budgetunderskott och bekämpa inflation och samtidigt se till att alla människor får ett konstruktivt arbete så att de kan vara med och skapa resurser och inte bara gå på sparlåga som arbetslösa. Risker för inflation måste man naturligtvis bevaka mycket noga. Men en skickligt förd finanspolitik ser naturligtvis till att det inte finns mera pengar att framställa via tryckpressarna än att det finns varor och tjänster som motsvarar pengarna. Flaskhalsar som hindrar näringslivet från att få den arbetskraft den behöver för att producera det vi behöver för att exportera så att vi kan importera måste tas bort. Detta är ett ekonomiskt-politiskt arbete som en självständig stat har möjligheter till.

Jag vill gärna höra Göran Perssons synpunkter på detta. Har vi som medlemmar i EU i EMU:s andra fas möjlighet att bibehålla vår fria riksbank och att ta egna finanspolitiska initiativ som gör att vi inte är beroende av marknadens godtycke?

Anf. 37 HADAR CARS (fp):

Fru talman! Det spekuleras en del även nu här i kammaren om huruvida det över huvud taget kommer att bli någon monetär union eller ej. Det diskuteras också när den i så fall kommer till stånd. Vi kan naturligtvis inte veta bergsäkert hur det kommer att bli med den saken. Det vet ingen av oss här i dag. Vi har ett Maastrichtavtal som säger att den monetära unionen skall träda i kraft 1997 eller åtminstone senast 1999. Detta hänger ihop med när länderna uppfyller kriterierna för en sådan monetär union. I dag är det ganska få länder som gör det.

För egen del är jag ganska optimistisk och tror att flera länder kommer att uppfylla dessa kriterier i god tid. Såväl Frankrike som Tyskland kan vara i stånd att bilda en monetär union 1997 eller 1999. Jag tror att de kommer att göra det. Det kommer nog att bli mycket naturligt för de länder som uppfyller kriterierna att ingå i den unionen. Jag tänker i första hand på Holland, Luxemburg och Österrike. Men kanske även Danmark och eventuellt ytterligare något land, t.ex. Portugal, kan komma att ingå i den gruppen.

Jag är helt säker att på att om inte förr så åtminstone när detta inträffar kommer det att bli ett mycket bestämt mål för alla de länder som ingår i den europeiska unionen, däribland Sverige, men som vid den

Prot. 1994/95:24
17 november

Svar på
interpellationer

tidpunkten inte uppfyller kriterierna att se till att de så snabbt som möjligt gör det så att de kan komma med i den monetära unionen. Det kommer att innebära betydande vinster för ett land att ingå i unionen, och det kommer att innebära betydande nackdelar att stå utanför. Jag ser med optimism på möjligheterna att få till stånd en monetär union. Det är min fulla övertygelse att det är viktigt att Sverige kommer med i den och att vi ser till att vi för en sådan ekonomisk politik att vi inte själva omöjliggör Sveriges deltagande.

Det var vad jag hade att säga om detta, fru talman.

I princip ser jag mycket positivt på att man har folkomröstningar. Jag talar då om folkomröstningar som är realiter beslutande och där det bara finns ett ja- och ett nejalternativ, dvs. en folkomröstning av exakt det slag som vi just har haft. Det är en bra typ av folkomröstning.

Vi kan konstatera att den här folkomröstningen gällde frågan om vi skulle gå med i eller ställa oss utanför den europeiska unionen på de villkor och de förutsättningar som framgår av avtalet mellan Sverige och den europeiska unionen. Man röstade om avtalet, om Sverige skulle bli medlem på basis av det avtal som fanns. I det avtalet står det mycket tydligt att den europeiska monetära unionen ingår som en del i målet för samarbetet inom den europeiska unionen. Det är ett mål som Sverige också ansluter sig till och inte har gjort något undantag ifrån. Vi har däremot angett att Sveriges riksdag, innan Sverige tar steget in i den tredje etappen, skall få möjlighet att fatta ett beslut i den här frågan.

Jag är glad över att regeringen bekräftar att den står bakom det som i detta avseende uppnåddes i förhandlingarna och att det kommer att gå till så här, men vi skall inte nödvändigtvis ha två folkomröstningar i samma ärende.

Denna folkomröstning omfattade faktiskt frågan om den europeiska monetära unionen. Den frågan ingick som en del av förutsättningarna för medlemskapet. Därutöver är det sagt att Sveriges riksdag, inför Sveriges ingående i den tredje etappen, skall få uttala sitt. Detta finns också med i de villkor som folket tog ställning till i en folkomröstning. Jag anser därför att den här frågan är avgjord genom den folkomröstning som har hållits.

Anf. 38 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Det har ställts åtskilliga frågor till mig. Jag hinner inte besvara alla, men jag skall ta upp dem som jag, utifrån en finansministers utgångspunkt, finner vara mest centrala.

Först vill jag avvisa Per-Ola Erikssons något försåtliga gliring om att något slags taktik skulle ligga bakom att jag inte svarar på den här interpellationen förrän i dag. Den här frågan var stor inför folkomröstningen. Jag deltog, till skillnad från Per-Ola Eriksson, offentligt och aktivt i debatten. Jag såg inte mycket av Centerpartiet och Per-Ola Eriksson i den diskussionen. Efter folkomröstningen har det uppenbarligen bekräftats att Per-Ola Eriksson är anhängare av den här unionen. Det tycker jag är bra.

Den knappa tiden och riksdagens hemförlovning gjorde faktiskt att det först i dag blev praktiskt möjligt för mig att svara på interpellationen.

Jag skall också ta upp frågan om konvergenskraven och beskrivningen av dem i debatten. Man begår faktiskt ett misstag när man, som t.ex. Peter Eriksson och Birgitta Hambraeus, utmålar konvergenskraven som någonting hotfullt. Det är inte sant.

För några år sedan hade vi en ekonomisk situation i vårt land då arbetslösheten var låg och statsfinanserna var stabila. Då uppfyllde vi konvergenskraven. Konvergenskraven, som gäller räntan, statsskulden, underskotten och prisstabiliteten, är ingenting annat än logiska och riktiga utgångspunkter för ett ekonomisk-politiskt resonemang.

Peter Eriksson låtsas som om man skulle tvingas låta arbetslösheten stiga för att kunna uppfylla t.ex. konvergenskravet om prisstabilitet. Det är fullständigt befängt. Om vi låter arbetslösheten stiga uppfyller vi inte konvergenskravet om underskotten i statsfinanserna. Statsfinansernas underskott är i dag kopplat till den höga svenska arbetslösheten. Vi uppfyller inte konvergenskraven om vi inte pressar tillbaka arbetslösheten.

Om vi i söndags hade valt att stå utanför unionen hade vi haft samma eller, mer troligt, hårdare krav på oss vad gäller att snabbt uppfylla konvergenskraven. De gäller nämligen i en internationellt integrerad ekonomi.

Sluta att se en låg inflation, en låg ränta, låga underskott och en låg statsskuld som en belastning för den ekonomiska politiken! Det handlar om sunda utgångspunkter. Om vi skall klara av att slå vakt om välfärdssamhället måste Sverige uppnå dessa mål.

Nu skall detta diskuteras gemensamt i Europa. Vi skall presentera ett konvergensprogram. Ett sådant konvergensprogram innehåller ingenting annat än en beskrivning av den nationella finanspolitiken. Det som jag presenterade här i riksdagen för några veckor sedan – en ekonomisk-politisk proposition som tar sikte på att underskotten skall pressas ner, att det skall skapas förtroende så att räntorna faller, att aktiviteten skall höjas och att tillväxten skall understödjas så att arbetslösheten minskar – är ett inslag i ett sådant konvergensprogram. Det är det här som det handlar om. Att välja att tro att detta är något slags grimma som påtvingas oss från någon EU-kommission är att i grunden beskriva denna fråga fel.

Vi klarar inte av den svenska ekonomin och den svenska välfärden om vi inte uppnår den typ av mål som finns i konvergenskriterierna. Dem uppnådde vi på den tiden då Sverige fungerade bra. Det är så vi skall ha det igen. Nu får vi internationellt stöd för detta. Det tycker jag är bra.

Birgitta Hambraeus har pekat på Peter Erikssons felaktiga referat om sanktioner. Därför skall jag inte närmare gå in på det.

Helena Nilsson diskuterar en folkomröstning. Det finns ingen folkomröstning planerad om EMU. Den tidigare fyrpartiregeringen och den dåvarande oppositionen har kommit överens om att den frågan skall hanteras av riksdagen. Det är utgångspunkten för vårt arbete. Det finns

en koppling till det avtal som vi nu har folkomröstat om. I den mening-
en är beslutsläget ganska klart.

Målet är ett tredje steg in i EMU, men innan detta steg tas skall ett
nytt svenskt riksdagsbeslut fattas. Detta skall ske för att man skall se
vad det faktiskt innebär. Innan vi tar detta steg finns det alltså ytterliga-
re en kontrollstation. I det här avseendet är vi inte ensamma. Danskarna
och tyskarna har fört samma resonemang. Chirac har tagit upp diskus-
sionen i Frankrike. Detta är en europeisk diskussion. Det här upplever
jag därför heller inte som något särskilt stort problem.

Hadar Cars synpunkter har jag ingen anledning att kommentera.
Han gav på det hela taget en bra beskrivning av hur situationen ser ut.

Jag skall slutligen bemöta Birgitta Hambraeus. Jag har använt ut-
trycket god sysselsättning. Jag menar, och har alltid menat, full syssel-
sättning. Kritiken skulle kanske träffa mig något hårdare om den kom
från en riksdagsman som själv inte hade utgjort en del av det regerings-
underlag som var med och drev fram massarbetslösheten i Sverige.

Anf. 39 PER-OLA ERIKSSON (c):

Fru talman! Jag vet inte vem som inte är uppmärksam, om det är
Göran Persson eller någon annan. Men jag har sedan länge intagit den-
na ståndpunkt. Göran Persson kanske har varit så upptagen av sin egen
person under de senaste åren att han inte har noterat att andra också har
haft en positiv inställning till EU. Jag deltog visserligen inte i TV-
debatterna i valrörelsen, som Göran Persson gjorde, men jag deltog
ändå i kampanjen. Men detta, Göran Persson, kan vi lägga åt sidan.

Peter Eriksson säger att Centern både vill ha kakan och äta den. Vi
har pläderat för ett ja till EU, men samtidigt har vi betonat vikten av att
driva nationella ståndpunkter i EU. Det är inte att både ha och äta ka-
kan. Det är viktigt att tala om vilka visioner och mål som finns. Det bör
Peter Eriksson veta.

Jag ställde några frågor till Göran Persson. Han besvarade dem inte.
På vilket sätt kommer den fulla sysselsättningen att prioriteras framför
annat i det fortsatta arbetet? Det handlar om rättvis fördelning, regional
balans och god miljö. De bitarna måste också vägas in. Jag upprepar
frågan om Göran Persson tror på Maastrichtavtalets tredje del. Jag
ställer frågan mot bakgrund av att den nuvarande statsministern klar-
gjorde den 2 november att han för sin del inte trodde på skissen till
valutasamarbete i Maastrichtavtalet. Det kunde vara intressant att få
veta om finansministern tror på denna tredje del. Den tredje frågan
gällde konvergensprogrammen. När kommer de att läggas fram, och är
det meningen att riksdagen skall ta ställning till dem? Jag delar fi-
nansministerns uppfattning att dessa konvergensprogram är viktiga.

Jag delar också finansministerns uppfattning att det inte är fel med
låg ränta, att sänka budgetunderskottet och statsskulden och att ha en
låg inflation. De åtgärderna måste vidtas oavsett medlemskap i EU eller
inte. Detta är sagt mer med adress till dem som har pläderat för ett nej
till EU.

Anf. 40 BIRGITTA HAMBRAEUS (c)

Fru talman! Jag är glad att finansministern återtog tanken att en god sysselsättning för er betyder full sysselsättning. Det är ett viktigt påpekande.

Det går att ha olika åsikter om konvergenskraven. Efter att ha lyssnat på en hel del ekonomer tror jag själv att denna väldiga betoning av den låga inflationen kan vara problematisk. Företag som skall investera vill gärna ha hjälp av att en del av amorteringarna på det kapital de skall låna upp sköts av inflationen. I en expanderande ekonomi är det inte säkert att den låga inflationen alltid är bäst.

Egentligen diskuterar vi inte frågan om konvergenskraven är bra eller inte. Det är snarare så att om vi lyckas uppfylla dessa konvergenskrav, kan vi enligt Romtraktaten, ändrad i Maastrichtavtalet, inte undvika att komma med i den tredje fasen av EMU. Därmed blir våra ekonomiska styrmedel helt inskränkta. När vi skall få balans i vår ekonomi är vi hänvisade till att dra ned på den offentliga sektorn eller att höja skatterna. Vi har inte andra finansinstrument som kan tillgripas i kriser så att alla människor kan få jobb.

På vilket sätt menar Göran Persson att det är en fördel för Sverige att släppa kontrollen över sin valuta och centralbank och ändå försöka upprätthålla en full sysselsättning? EU-länderna har inte lyckats med detta.

Riksbanken skall alltså bli oberoende av riksdagen. Det skall inte längre ske en kontroll av en demokratiskt vald församling. Den skall inte få ta emot regeringens synpunkter och inordnas i landets finanspolitik. Så har det i praktiken varit i Sverige, även om Riksbanken redan har agerat självständigt. Vad anser socialdemokraterna om detta? Ni var förfärligt upprörda över detta förut. Men nu har vi i Sverige ålagt oss att den 1 januari börja göra Riksbankens ställning oberoende av riksdagen. Världens äldsta bank skall alltså nu upphöra att vara en självständig svensk bank styrd av demokratiska metoder.

Anf. 41 HELENA NILSSON (c):

Fru talman! Det var mycket tal om konvergens i finansministerns svar. Med konvergens menas att ömsesidigt närma sig varandra. Det kan gälla ekonomiska parametrar, men det kan också gälla partiers och stora folkgruppers uppfattningar i för nationen viktiga frågor.

Vi har nyligen gått igenom en sådan process. Det höga valdeltagandet och de få blankrösterna visar på det svenska folkets intresse och vilja att ta ett demokratiskt ansvar och vägleda riksdagen. Enligt Centerns uppfattning vore det angeläget med en folkomröstning inför nästa stora steg, dvs. ett eventuellt inträde i EMU. Jag kan bara beklaga att finansministern som representant för det stora regeringsbärande partiet i det här landet inte ens ställer sig öppen till en sådan möjlighet. Han bara hänvisar till att ett val inte är planerat. Jag tror att det hade varit angeläget att få ett svar helst redan innan folkomröstningen. Då hade vi kunnat få en förklaring till varför det inte gick. Men även i dag hade det varit angeläget att få ett positivt svar från finansministern.

Prot. 1994/95:24

17 november

Svar på
interpellationer

Anf. 42 PETER ERIKSSON (mp):

Fru talman! Den tredje fasen gäller utvecklingen inom EMU till en gemensam valuta. Den helt avgörande frågan i den tredje fasen gäller när övergången skall ske från enskilda nationella valutor till en gemensam.

Hadar Cars säger att den frågan har ingått i folkomröstningen. Därför skall det inte vara en ny folkomröstning i den frågan. Det räcker att riksdagen fattar ett sådant beslut. Göran Persson håller med.

Jag tycker att detta är mycket märkligt. Före folkomröstningen hade ja-sidan gett klara entydiga löften om att det inte ingår något krav i avtalet om övergång till en gemensam valuta. Många på ja-sidan gav ett klart löfte om att det är en fråga som vi skall ta ställning till senare. Därför går det knappast att hänvisa till att den frågan redan har ingått i folkomröstningen. De som röstade ja har inte gett mandat för att Sverige skall gå in i en gemensam valutaunion. Det måste framgå klart. Vi på nej-sidan har hävdade att det borde vara så. Men de som har företrätt ja-sidan har entydigt sagt att det är en fråga som skall klaras ut senare och som det svenska folket inte hade att ta ställning till nu.

Konvergenskraven diskuteras en hel del. Visst är målen bra. Det är klara positiva mål som behövs för den ekonomiska politiken. Problemet är ju att det avtal vi nu ingår i gör att Sverige tar på sig åtaganden. De är inte hur som helst. De skall vara uppfyllda senast den 1 januari 1999. Problemet är ju att vi inte kan veta vilken konjunktur som kommer att råda i Sverige då. Sverige kan t.ex. åter ha hamnat i en lågkonjunktur med ökande arbetslöshet och statsunderskott. Men då har Sverige åtagit sig att uppfylla konvergensreglerna. Det är det problemet som många EU-länder har i dag, t.ex. Spanien. De stora nedskärningarna där motiveras med de konvergensregler som finns i Maastrichtavtalet och det åtagande som landet har gjort. Visst kan det handla om sunda mål, men det är det inte fråga om här.

Så var det folkomröstningen. Det måste vara rimligt att svenska folket kan få delta i en ny folkomröstning efter 1996 om huruvida Sverige skall ingå i en gemensam valutaunion. Det är ett krav från Miljöpartiets sida i denna fråga. Jag tycker att det är synd att Göran Persson tar ställning emot detta i dag.

Anf. 43 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Det här samtalet är fullständigt förvirrat. Vi kommer inte att gå in i fas tre utan ett nytt riksdagsbeslut. Det är solklart. Det har framkommit i svaret, och jag har upprepat det här i talarstolen. Sluta sprida den motsatta uppfattningen! Det är fel. Ingen kan tvinga oss in i detta.

Konvergenskraven gäller goda ekonomiska mål. Min poäng är att vi kommer inte att kunna driva en politik som tryggar välfärden i det här landet om vi inte når upp till dessa konvergenskrav. Hade vi stått utanför EU hade vi likafullt fått sträva efter att nå dem. Det är det som är innehållet i poängen.

Vi får värdera vad som kommer att hända de närmaste åren i konvergensarbetet och i den nuvarande fasen av EMU. Sedan har vi ett underlag för att ta ställning inför etapp tre. Det gör riksdagen.

Vi har kommit överens om hur vi skall hantera den här frågan. Det gjorde vi mellan den gamla regeringen och den dåvarande oppositionen. I den hanteringen fanns ingen folkomröstning planerad. Det har varit mitt besked till kammaren.

Vi står fast vid den uppfattning som vi då hade.

Anf. 44 PER-OLA ERIKSSON (c):

Fru talman! Jag tvingas konstatera att Göran Persson inte svarar på min fråga när konvergensprogrammet kommer att presenteras för riksdagen och om riksdagen också skall fastställa detsamma.

Får jag sedan avslutningsvis till Göran Persson säga något med hänvisning till vad statsministern sagt.

Statsministern sade den 2 november i år: "Den skiss till valuta-samarbete som finns i Maatrichtavtalet tror jag inte på. Därför har vi begärt att först få se ett nytt förslag innan Sverige tar ställning."

Jag undrar, fru talman, om finansministern känner till det.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Muntliga frågor till regeringen

Anf. 45 TALMANNEN:

Vi övergår då till den muntliga frågestunden, då riksdagens ledamöter kan ställa frågor till företrädare för regeringen.

Jag hälsar regeringens företrädare välkomna: utrikesminister Lena Hjelm-Wallén, justitieminister Laila Freivalds, näringsminister Sten Heckscher, statsrådet Mats Hellström och statsrådet Ylva Johansson.

Jag har fått anmält att statsrådet Jan Nygren möjligen kan ha svårigheter att infinna sig på grund av förhinder som vi måste respektera.

Utrikesministern svarar också på övergripande frågor medan de övriga statsråden svarar på frågor var och en inom sitt ämnesområde.

Då ger jag ordet fritt för frågor.

Beskattning av eget kapital i företagen

Anf. 46 BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Det måste självfallet vara bekymmersamt för en näringsminister att uppleva att den regering han sitter i försämrar möjligheterna för expansion och nya jobb genom exempelvis den dubbelbeskattning som skall återinföras.

Jag skulle därför vilja fråga näringsministern om han tänker arbeta för att den extra höga beskattningen av det egna kapitalet i aktiebolagen, som är grunden för expansion och nya jobb, skall slopas.

Prot. 1994/95:24
17 november

*Svar på
interpellationer*

*Muntliga frågor till
regeringen*

Anf. 47 Näringsminister STEN HECKSCHER (s):

Fru talman! Vad Bo Lundgren refererar till är den ekonomisk-politiska proposition varigenom regeringen uppfyller sina vallöften.

Ett annat vallöfte från den här regeringen är att vi skall sträva efter att skapa goda villkor för alla typer av företag och att vi skall göra det i en anda av samförstånd där vi lyssnar på alla som har någonting klokt att säga. Vi skall gemensamt försöka finna lösningar som alla kan leva med.

Att också beskattningsfrågor då kan bli aktuella håller jag för givet.

Anf. 48 BO LUNDGREN (m):

Fru talman! Jag kan väl inte säga att det var ett särskilt konkret svar. Det präglar inte heller i övrigt den proposition näringsministern talar om.

Men jag ställde en konkret fråga. Det kan inte rimligen för näringsministern vara bra att man har en extra hög beskattning av just det egna kapitalet i den företagsform som finns i de växande företagen. Jag upprepar därför frågan: Är det rimligt, enligt näringsministern, att ha extra hög beskattning just på detta egna kapital?

Anf. 49 Näringsminister STEN HECKSCHER (s):

Fru talman! Med den strategi regeringen har lagt fast i sin rege-ringsförklaring och som går ut på ett aktivt lyssnande på alla inblandade ligger det i sakens natur att svaren på sakens nuvarande ståndpunkt inte blir särskilt konkreta.

Vapenembargot mot Bosnien

Anf. 50 LENNART ROHDIN (fp):

Fru talman! Jag har en fråga till utrikesministern.

I ett tal den 11 oktober i generalförsamlingen i FN förklarade Sverige att Förenta nationernas stadga är det kanske viktigaste politiska dokumentet i mänsklighetens händer i dag.

I FN-stadgan stadgas i artikel 42 att FN skall ingripa för att säkerställa fred och säkerhet, och i artikel 51 rätten för varje medlemsland att försvara sig självt.

Jag vill därför fråga utrikesministern vad som är bakgrunden till att Sverige den 3 november i generalförsamlingen så kraftfullt argumenterade mot ett hävande av vapenembargot mot Bosnien, som nu i snart tusen dagar förhindrat bosnierna att försvara sig mot de övergrepp som FN inte har kunnat försvara dem mot.

Anf. 51 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Det är sant att jag tycker att FN-stadgan är ett synnerligen viktigt dokument som vi skall förlita oss på. Dock kan det i denna stadga finnas artiklar som man kan använda för olika ändamål som ibland i sig innebär en viss konflikt.

I Bosnien-fallet kan man säga att det är på det sättet. Att vi inte vill att vapenembargot skall hävas beror på att vi tror att ytterligare vapen i området skulle förorsaka ännu mera våld och lidande.

Prot. 1994/95:24
17 november

*Muntliga frågor till
regeringen*

Tredje fasen i EMU

Anf. 52 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till utrikeshandelsministern: Är det så att vi i anslutningsfördraget har fått inskrivet att vi har rätt att pröva anslutningen till tredje fasen i EMU, och därmed göra det möjligt för riksdagen att verkligen ta ställning i sak?

Anf. 53 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):

Fru talman! Den svenska regeringen gjorde i samband med förhandlingarna en deklaration om att det slutliga ställningstagandet tas i Sverige. Det har också sagts ifrån i den proposition som riksdagen skall behandla.

Denna deklaration har icke motsagts av någon av de parter med vilka vi har förhandlat. Deklarationen är anhängiggjord till förhandlingsdokumentationen. Därmed innebär det självfallet att den svenska riksdagen gör det yttersta ställningstagandet till om Sverige skall delta i det tredje steget eller inte.

Anf. 54 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):

Fru talman! Efter vad jag förstår var över huvud taget inte EMU uppe som något problem i förhandlingarna. Vi begärde inget undantag.

Vad jag förstår kan man bara få juridisk giltighet om det finns inskrivet i anslutningsfördraget.

Är det alltså korrekt att säga, att vi får hoppas att det går politiskt, men att det rent juridiskt inte finns några möjligheter för oss, som för t.ex. Storbritannien och Danmark, att verkligen kunna avgöra i Sveriges riksdag om vi skall ansluta oss till tredje fasen i EMU eller inte?

Anf. 55 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):

Fru talman! EMU var uppe i förhandlingarna. Den svenska regeringen gjorde, som sagt, en särskild deklaration på just denna punkt som Birgitta Hambræus frågar om.

Ingen regering motsade denna deklaration. Den är självfallet viktig.

Olika länder har valt olika lösningar när det gäller EMU. Danmark har velat göra ett undantag från deltagande.

Vad den svenska regeringen gjort, och förankrat i den svenska riksdagen, är att säga att vi vill avvakta med ett ställningsstagande till dess att det blir aktuellt. Det är en annan fråga än att nu begära undantag. Vi vill ha handlingsutrymme att fatta beslut när den frågan kan komma att bli aktuell.

Tyskland och Holland har gjort andra deklarationer om sina respektive parlaments deltagande i beslutet.

Könsdiskriminerande beslut av Försäkringskassan

Anf. 56 ROSE-MARIE FREBRAN (kds):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till Lena Hjelm-Wallén.

Jag har i dag på Lunchekot fått ta del av bekymmersamma slutsatser, tycker jag, från en forskare när det gäller en undersökning av Försäkringskassans behandling av kvinnor respektive män när det gäller ersättning för kostnader för handikapp.

Män och kvinnor med samma behov får olika ersättningar. Män får fler ansökningar beviljade.

Det verkar vara ren och skär diskriminering.

Jag vill fråga: Vad vill regeringen göra för att komma till rätta med den här typen av könsdiskriminering.

Anf. 57 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN(s):

Fru talman! Jag har inte hört det här inslaget i radion och känner inte riktigt till det som Rose-Marie Frebran talar om. Allmänt sett måste könsdiskriminering på samhällets alla områden tas upp i ljuset och sedan åtgärdas. Vi har ju en jämställdhetsminister som också är vice statsminister. Jag är övertygad om att hon tillsammans med sina fackministrar kommer att försöka ta itu med alla de frågor som förs upp till debatt.

Regeringens företagarråd

Anf. 58 RUNE EVENSSON (s):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till näringsminister Sten Heckscher. Regeringen skall ju utse ett företagarråd. Småföretagen har uttryckt önskemål om att få komma med i detta råd. Kommer småföretagen att bli representerade i regeringens företagarråd?

Anf. 59 Näringsminister STEN HECKSCHER (s):

Fru talman! Jag har för avsikt att inom endast några dagar eller någon vecka sammankalla ett antal personer som särskilda rådgivare i småföretagarfrågor. Hur den gruppens relation och samband med det råd som redan finns konkret skall ordnas funderar vi i regeringen på. Jag har en grundad förhoppning om att alla inblandade skall kunna bli ganska nöjda med den lösning som kommer att väljas.

Samtidigt vill jag stryka under att dessa frågor naturligtvis inte löses genom ett, två eller fem råd; det har jag sagt också vid ett par andra tillfällen. Frågorna löses genom dels öppna kanaler och kontakter med åtskilliga människor med erfarenheter och synpunkter, dels en hel del, i bästa fall kreativt, tänkande.

Anf. 60 ULLA HOFFMANN (v):

Fru talman! Jag riktar mig till utrikesministern. Så sent som i maj i år ansåg den socialdemokratiska riksdagsgruppen att den borgerliga regeringen hade underskattat förtrycket och rättslösheten i Peru, vilket har lett till felaktig handläggning av peruanska asylansökningar. Jag är allvarligt bekymrad över att den politik som är fastlagd av den borgerliga regeringen fortsätter, en politik som lett till att en peruansk asylsökande sitter fängslad i Peru sedan september månad. I detta nu, medan vi står här och talar, står denne person inför rätta i en domstol utan ansikte, dvs. med huva över huvudet för att dölja sin identitet.

Min fråga till utrikesministern är: Står regeringen fast vid den bedömning av förtrycket och rättslösheten i Peru som den socialdemokratiska riksdagsgruppen gjorde i maj i år?

Anf. 61 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Precis som Ulla Hoffmann säger finns det stora problem när det gäller respekten för mänskliga rättigheter i Peru. Vi får arbeta med dessa frågor, som vi gör i alla andra länder, både bilateralt via FN och multilateralt via flera forum av olika slag. Detta kommer också denna regering att göra. Än så länge har jag inte haft anledning att gå in i något särskilt ärende vad gäller Peru.

Detta är den allmänna basen, och det är självklart att det som vi socialdemokrater slog fast i oppositionsställning står vi för också i regeringsställning.

Anf. 62 ULLA HOFFMANN (v):

Fru talman! Det svaret glädjer mig oerhört mycket. Det vore också mycket bra om exempelvis Utlänningsnämnden och Invandrarverket får kännedom om att denna politik ligger fast när det gäller bedömningen av läget i Peru. Jag hoppas att det blir så.

Villkoren för nyetablering av företagen

Anf. 63 KARIN STARRIN (c):

Fru talman! Många fler nya företag kan och bör startas, många mindre sådana; jag förutsätter att näringsministern och jag har samma uppfattning på den punkten. Men hur kan näringsministern tycka att en sådan målsättningen är förenlig med ett borttagande av kvittningsrätten?

*Muntliga frågor till
regeringen*

Anf. 64 Näringsminister STEN HECKSCHER (s):

Fru talman! Karin Starrins fråga ligger i sak tämligen nära den fråga som Bo Lundgren ställde tidigare. Självfallet är vi överens om att det är angeläget att skapa goda tillväxtvillkor för alla typer av företag, inklusive de små.

Personligen tror jag att just det går att åstadkomma både genom att samarbeta över partigränserna här i riksdagen och genom att aktivt lyssna på företagare, för att resonera med dem om hur sådana villkor kan skapas. Jag tror inte att det rör sig om någon enskild fråga, varken den enskilda fråga som Bo Lundgren tar upp eller den som Karin Starrin tar upp. Regeringens uppriktiga ambition är att förutsättningslöst gå in i den här sortens diskussioner för att på olika sätt försöka stimulera tillväxt i Sverige.

Anf. 65 KARIN STARRIN (c):

Fru talman! Jag kan meddela näringsministern att jag redan har lyssnat på många småföretagare. Det är många som är beredda att ta stora risker. Men man vill samtidigt ha kvar sin tjänsteinkomst. Jag ser inte att vi behöver diskutera detta så mycket mer. Om vi vill ha i gång många småföretag gör man det genom att bibehålla kvittningsrätten.

Anf. 66 Näringsminister STEN HECKSCHER (s):

Fru talman! Det låter som om Karin Starrins och mina anspråk på god beredning något skiljer sig från varandra. Jag har också under den senaste tiden lyssnat på väldigt många småföretagare och även på en lång rad andra personer. Men jag vill inte för dagen lyfta ut någon enskild fråga för en konkret lösning här och nu. Nu är det fråga om att allmänt sett studera förutsättningarna och på olika sätt förbättra villkoren. Jag lovar Karin Starrin att vi snart skall återkomma till det.

EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik

Anf. 67 MARIANNE SAMUELSSON (mp):

Fru talman! Jag har en fråga att ställa till utrikesministern. EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik skulle ju på sikt kunna leda till ett gemensamt försvar. I avtalstexten står det att Sverige inte avser att hindra utvecklingen mot detta mål. Om man vid 1996 års regeringsförhandling kommer att fatta beslut om ett gemensamt försvar, kommer Sveriges regering i så fall att förelägga det svenska folket denna fråga i en folkomröstning?

Anf. 68 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Man får lov att ta en sak i taget. Svenska folket har nyligen sagt ja till att gå med i EU. Senare börjar förhandlingarna om hur EU skall komma att förändras efter år 1996. Men innan vi kommit fram till vad det innebär går det inte heller att ta ställning till frågan om folkomröstning.

Folkomröstningsinstrumentet har nu nyligen använts, och det finns inget som principiellt motsäger att det inte kommer att användas återigen. Men först måste frågan faktiskt utkristalliseras.

Prot. 1994/95:24
17 november

*Muntliga frågor till
regeringen*

Statens roll i turismen

Anf. 69 LENNART NILSSON (s):

Fru talman! Den förra regeringen avskaffade ju statens samordningsansvar när det gäller turismen, en av de viktigaste växande näringsgrenarna runt om i världen. Kommer den socialdemokratiska regeringen att medverka till att staten får ett ansvar och en roll i dessa sammanhang?

Anf. 70 Näringsminister STEN HECKSCHER (s):

Fru talman! I anslutning till det pågående budgetberedningsarbetet, övervägs naturligtvis också statens roll när det gäller turismen. Det finns diverse instrument, och man kan diskutera om huruvida samordningen och arbetsfördelningen är den bästa, något som vi i regeringen för närvarande överväger förutsättningslöst.

Man kan konstatera att det knappast i rådande statsfinansiella läge är fråga om några nya stora satsningar, men vi hoppas att vi skall kunna uppnå bättre effekter till lägre kostnader. Självfallet tar regeringen ansvar också för denna fråga.

Läs- och skrivsvårigheter

Anf. 71 INGRID NÄSLUND (kds):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till skolminister Ylva Johansson. Det är känt att det finns många vuxna som saknar fungerande läskunskap. Många elever tar sig också igenom de nio åren i grundskolan utan att erhålla den läskunskap som de behöver för att fungera i sitt yrkesliv.

Detta är den största segregation som vi har i skolan, en kunskaps-segregation. Vad tänker skolminister Ylva Johansson göra åt detta för att få en förändring till stånd?

Anf. 72 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):

Fru talman! Problemet med läs- och skrivsvårigheter är, precis som Ingrid Näslund säger, ett stort och omfattande problem; det har uppmärksamats alltmer under de senaste åren.

Den tidigare riksdagens utbildningsutskott tog initiativ till en särskild utfrågning om just dessa problem. Skolverket har nu uppdrag att särskilt initiera åtgärder när det gäller läs- och skrivsvårigheter. Man måste nog göra den bedömningen att det behövs en mångfald av åtgärder. Tidigare har debatten fastnat i att man försökt finna ett enda sätt att komma till rätta med dessa problem. Men jag tror att det är viktigt att vi inte går i den fällan. Det finns säkert många olika sätt, eftersom det handlar om mycket olika individer med olika behov.

Jag kommer att följa frågan för att överväga eventuella ytterligare åtgärder.

Anf. 73 INGRID NÄSLUND (kds):

Fru talman! Skulle skolminister Ylva Johansson kunna vara beredd att tänka sig ett slags nät, som innebär att eleverna under den första och andra årskursen verkligen inte slipper igenom, utan att skolan gjort allt som står i dess makt när det gäller att åtgärda dessa problem?

Jag känner mig litet bekymrad med tanke på den diskussion som pågår om betygen, men det är inte den avgörande punkten. Det är ändå mycket viktigt att informationen finns redan från början. Det skulle vara oerhört viktigt med ett slags nät som innebär att man ser närmare på sådana här problem.

Anf. 74 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):

Fru talman! Skolverket arbetar just nu med att ta fram diagnostiskt material att användas i årsklass 2, särskilt med inriktning på läs- och skrivkunskaper, som ett hjälpmedel för lärarna i deras dagliga arbete att noga följa varje elevs kunskapsutveckling och att slå larm både till skolledningen för att omlokalisera resurser, så att de elever som har de största behoven verkligen får sina behov tillgodosedda, och till hemmen, för att de skall få en god information om barnens utveckling i skolan.

Kommunala skattehöjningar

Anf. 75 LENNART HEDQUIST (m):

Fru talman! Senast i går kunde vi läsa i tidningen Kommun-Aktuellt om den omfattande skattehöjningsvåg som nu sköljer över landet i kommuner och landsting och de skattehöjningar som beslutas denna månad.

Min fråga är närmast: Vad anser regeringen nu om omfattningen av de kommunala skattehöjningarna?

Anf. 76 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Det är naturligt att regeringen inte hälsar med någon större glädje att så många kommuner väljer att höja skatten. Det påverkar ju det totala skatteuttaget, och så mycket utrymme för detta finns inte. Samtidigt får vi vara klara över att många kommuner verkligen har skäl att höja skatterna. Det är en välfärd som man vill bevara och inte se urholkad. Det skall man hålla dem räkning för.

Anf. 77 LENNART HEDQUIST (m):

Fru talman! I regeringens ekonomiska proposition står angivet att kommunerna bör vara ytterst restriktiva med kommunala skattehöjningar. Med tanke på att det är kommuner som nyligen fått socialdemokratiskt styre som genomför de omfattande höjningarna är min fråga: Anser statsrådet att dessa kommuner följer regeringens riktlinje?

Anf. 78 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s):

Fru talman! Man måste ha stor restriktivitet vad gäller skattehöjningar över huvud taget, men såväl staten som kommunerna måste i vissa sammanhang ändå göra vissa skattehöjningar. Det skall vara så stor återhållsamhet som möjligt, men skattehöjningar är inte helt uteslagna. Det finns en välfärd som vi behöver bevara.

Prot. 1994/95:24
17 november

*Muntliga frågor till
regeringen*

Skyddet för vittnen

Anf. 79 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till justitieministern.

Vi ser på TV och läser i tidningarna om en tilltagande rädsla för att vittna och för att ställa någon till ansvar när man har varit utsatt för våld. Jag tycker att det här är oerhört bekymmersamt. I andra länder har maffiametoderna blivit så utbredda att samhället nästan går under, och man har oerhörda bekymmer. I Sverige är det här, såvitt jag förstår, fortfarande ett litet problem.

Vad tänker regeringen göra för att se till att det problemet blir hanterbart och minskar successivt och för att med kraft ta tag i denna mycket skrämmande utveckling?

Anf. 80 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Det är riktigt att vi i Sverige har varit förskonade under lång tid, men inte helt. Det här var en av de frågor som jag tog initiativ i under den förra socialdemokratiska regeringsperioden.

I uppdraget till den dåvarande Våldskommissionen låg att granska och komma med förslag till åtgärder för att ge ett ökat skydd till vittnen, målsägande och andra, likartade personer, inte minst i samband med organiserad brottslighet. Kommissionen fann då att problemet ännu var av ganska litet slag, men det förekom vissa specifika situationer. Det ledde till vissa lagstiftningsåtgärder och till att polisen hade en bättre beredskap för att ge paketskydd, med teknisk apparatur för att skydda personer, och till livvaktsskydd samt till en del andra överväganden.

I dag har situationen förvärrats jämfört med 1990, men jag vet att polisen arbetar intensivt med frågan. Det förekommer ett samarbete centralt på Rikspolisstyrelsen med de lokala polismyndigheter som är närmast berörda. De har situationen under kontroll.

Dessutom vill jag lägga till att vi i EU-samarbetet redan har gått in i ett arbete som bl.a. tar fasta på de här sakerna. Jag hoppas att vi får förebilder från de länder som har längre erfarenhet av problematiken.

Narkotikapåverkade förare

Anf. 81 KARIN STARRIN (c):

Fru talman! Jag har också en fråga till justitieministern.

Det har kommit flera alarmerande rapporter om att man inte kan stoppa narkotikapåverkade trafikförare. Är justitieministern beredd att ta fram gränsvärden som sätter stopp för användning av narkotika i trafiken?

Anf. 82 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):

Fru talman! Det är klart att man kan stoppa någon som kör påverkad oberoende av vad han är påverkad av. När det gäller andra droger än alkohol är problemet att kunna konstatera graden av påverkan. När det gäller alkohol har vi promillegränserna, och när det gäller andra droger måste det yttra sig på något annat sätt för att man skall kunna konstatera att föraren inte kan framföra fordonet.

Frågan har varit under beredning i någon form under mycket lång tid. Problemet är att det är så många droger vi talar om. Det är inte bara de illegala drogerna, narkotika, utan det är också mediciner. Vi måste komma fram till en bättre kunskap om de här drogernas inverkan, vid vilka nivåer de innebär en trafikfara. Först då kan vi fastställa motsvarigheter till promillegränser i strafflagstiftningen. Vi kommer att göra det så fort vi har sakligt underlag för det.

Oljeprospektering i Skagerrak

Anf. 83 ELVING ANDERSSON (c):

Fru talman! Jag har en fråga till utrikesministern.

Det finns långt framskridna planer i Norge på att starta oljeprospektering i Skagerrak, ganska nära den svenska territorialvattengränsen. Den här prospekteringen innebär stora miljöhot mot Skagerrak och mot den svenska västkusten.

Vilka initiativ ämnar utrikesministern ta för att förmå norrmännen att komma på andra tankar och avbryta den här planerade verksamheten?

Anf. 84 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):

Fru talman! Jag känner till den här frågan sedan oppositionstiden, och vi kommer att följa den mycket noga också i regeringsställning. Självfallet är miljöaspekterna mycket viktiga för Sverige. Som nordisk samarbetsminister avser jag också att följa frågan.

Anf. 85 TALMANNEN:

Jag ber då att få förklara veckans muntliga frågestund avslutad. Jag tackar regeringens ledamöter för deras medverkan.

Anf. 86 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Elving Andersson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta dels för att fullt ut utnyttja de möjligheter som EU:s regionalpolitik innebär och därigenom stärka regionalpolitiken i Sverige, dels för att se till att EU:s regionalpolitik också i framtiden tar hänsyn till speciella svenska förutsättningar och förhållanden.

Vad gäller Elving Anderssons första delfråga vill jag först säga att det givetvis är regeringens ambition att på bästa sätt utnyttja de möjligheter som tillkomsten av medel från EU:s strukturfonder innebär. Vad gäller mål 6 är ju den geografiska avgränsningen klar liksom medelstildelningen.

För övriga mål pågår beredningsarbetet inom regeringen. Det gäller såväl geografisk avgränsning av målen 2 och 5b som fördelning av de ca 2 miljarderna per år i återflöde från EU på målen 2, 3, 4, 5a och 5b samt de initiativ som vi kan ta. När vi gör den kartan skall vi i grunden koppla oss till de nationella regionalpolitiska prioriteringarna. Därutöver måste vi också beakta hur den nödvändiga nationella medfinansieringen kan lösas.

Vi har i dag vid den allmänna beredningen diskuterat dels den geografiska fördelningen, dels pengarnas fördelning till de olika målen. Vi kommer att ta upp en diskussion dels med oppositionen, dels i EU-delegationen för att före jul kunna lämna regeringens förslag till EU om geografin och fördelningen av pengar på de olika målområdena.

Svaret på Elving Anderssons andra delfråga är att regeringen inför den nya programperioden för strukturfonderna som börjar år 2000 kommer att, på samma sätt som skedde i de i vintras avslutade förhandlingarna, slå vakt om svenska förhållanden och prioriteringar.

Anf. 87 ELVING ANDERSSON (c):

Fru talman! Först vill jag tacka arbetsmarknadsministern för svaret på min interpellation. Det skriftliga svaret var inte särskilt konkret, men det gjordes en del muntliga kompletteringar som kanske gör att denna debatt kan bli mer intressant.

När man på Sveriges karta målar upp resultatet av söndagens folkomröstning framgår det mycket klart att de glesare befolkade delarna röstade mot ett svenskt EU-medlemskap. Jag tror att ett av skälen till detta är att man har varit bekymrad för de regionalpolitiska insatserna och möjligheterna att låta hela Sverige leva vid ett svenskt EU-medlemskap.

I viss mån förstår jag denna oro, särskilt efter de förslag som nu har kommit från regeringen, t.ex. om att flyttbidrag återigen skall bli ett viktigt instrument i arbetsmarknadspolitiken. Jag vill begagna tillfället att säga att jag tycker att det är djupt olyckligt om regeringen nu ämnar driva igenom en politik som gör att flyttlassen återigen skall börja rulla mot storstadsområdena i vårt land.

*Svar på
interpellationer*

Medlemskapsförhandlingarna mellan Sverige och EU resulterade bl.a. i att vi kommer att få del av gemenskapens strukturfonder. Detta innebär i sin tur att betydande resurser kommer att kunna tillföras regionalpolitiken. Samtidigt ökar behovet av en kraftfull regionalpolitik när vi blir medlemmar i EU, eftersom EU:s inre marknad i sig förstärker koncentrationstendenserna i Europa. Jag ser alltså det svenska medlemskapet i EU som både ett hot och en möjlighet vad gäller regionalpolitiken. Oerhört mycket beror på hur vi utformar den nationella regionalpolitiken. Det är det som avgör om medlemskapet blir ett hot eller en möjlighet. Det är då oerhört viktigt att vi ser till att den ekonomiska tillväxt som nu sker kommer alla regioner i vårt land till del.

När det gäller fördelningen av de drygt två miljarderna från EU:s strukturfonder redovisar arbetsmarknadsministern i sitt svar olika målområden, men det är egentligen bara målen 2 och 5b som är renodlat regionalpolitiskt inriktade. Jag undantar då mål 6, som är inriktat på de mest glesbefolkade delarna av vårt land. Men där är både pengarna och den geografiska avgränsningen redan klara, så därvidlag finns det inte särskilt mycket att diskutera.

De rent regionalpolitiskt inriktade målområdena är alltså 2 och 5b. Också de övriga målområdena är i och för sig viktiga, men de är mera generellt inriktade, på hela vårt land, och jag tycker inte att man kan se dem som enbart en del av regionalpolitiken. Jag anser därför att det är oerhört viktigt att en mycket stor del av de här pengarna kanaliseras just mot målområdena 2 och 5b, dvs. till strukturomvandling inom industrin och till landsbygdsutveckling.

Det var intressant att arbetsmarknadsministern redovisade att regeringen i dag i allmän beredning hade fört en diskussion om detta. Det skulle vara mycket intressant att få veta litet mer om detta, i den mån arbetsmarknadsministern nu kan lätta litet på förlåten.

Jag vill ställa frågan om arbetsmarknadsministern principiellt delar min uppfattning att det är oerhört viktigt att en så stor del som möjligt av dessa resurser – enligt min egen uppfattning minst hälften – kanaliseras till målen 2 och 5b. Jag skulle på den punkten vilja få en principiell redovisning av arbetsmarknadsministerns synpunkter, om han nu inte kan ge mera konkreta besked.

Jag vill också understryka att jag tycker att det är bra att arbetsmarknadsministern nu säger att man skulle ta kontakt med oppositionen för en ytterligare diskussion av dessa frågor. Vi är från Centerns sida starkt engagerade i regionalpolitiken och deltar gärna i dessa diskussioner, om vi finner dem meningsfulla.

Anf. 88 PETER ERIKSSON (mp):

Fru talman! Frågorna om regionalpolitiken och EU, som man tidigare har varit inne på här, har två sidor. Det gäller dels den nationella regionalpolitiken, dels de medel som kan komma från EU. Det har från EU-sidan ställts ut ganska klara löften om att vi skall få ett bra tillskott, över 2 miljarder kronor, till regionalpolitiken.

Jag ställde mig före folkomröstningen mycket tvivlande till detta. Om man ser på utvecklingen inom EU, finner man att det mesta av de

använda medlen inte avser regionalpolitik i den mening som vi i Sverige är vana vid att ge detta begrepp.

Jag kan hålla med om att det i målen 2 och 5b finns regionalpolitiska möjligheter, och det är viktigt att så mycket som möjligt styrs till målområdena 2 och 5b, om vi skall få ut något av det som har uttalats från ja-sidan före folkomröstningen.

Men den som jag ser det absolut viktigaste frågan här gäller hur den nationella regionalpolitiken kommer att bli i framtiden. Det handlar dels om transportstödet, som har varit mycket centralt när det gällt att skapa någorlunda lika villkor för företag i norra Sverige jämfört med vad som gäller för företag i Syd- och Mellansverige. Vi har fått några första signaler från EU om att man inte är beredd att acceptera detta i den utsträckning som gäller för oss i dag. Man vill skära ned vad gäller stödområdet för transportstödet och även vad gäller antalet branscher. Så är bl.a. fallet med bilbranschen och textilbranschen, som man vill studera noggrannare innan man är beredd att ge ett klartecken. Jag tycker att detta är illavarslande.

Vi har inte heller fått några klara besked vad gäller de sänkta sociala avgifterna för Norrlands inland. Hur det går på den punkten i framtiden är en viktig fråga.

Problemet med de nationella stödformerna är att de måste utformas mycket långsiktigt för att vara meningsfulla och kunna bidra till att förstärka sysselsättningen i glesbygden.

Om man studerar den utveckling som ägt rum i EU-länderna medan de har levt under de regler som har skapats av EU, finner man att dessa regler har lett till en successiv avveckling av många av de stödformer som man tidigare haft. Det gäller särskilt sådana som är direkt inriktade på företag. Det som kännetecknar den svenska nationella regionalpolitiken är att den är inriktad på stöd till företagen.

Jag tycker därför att ett medlemskap i EU är förenat med betydande risker för vår nationella regionalpolitik. Vi vet inte om vi kommer att tvingas att successivt avveckla den. Vi har inte ens fått besked om vad som gäller för de närmaste åren. Jag skulle vilja höra om Anders Sundström kan ge något klarare besked åtminstone för den närmaste tiden om vad som kommer att gälla för den svenska regionalpolitiken. Vilken acceptans föreligger från EU:s sida i de frågorna?

Anf. 89 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):

Fru talman! Först är det viktigt att vi slår fast att Sverige inte kommer att få några pengar från EU. Vi *får* inga pengar. Vi betalar oerhört mycket mer än vad vi får tillbaka. Vi skickar ned pengar dit, och sedan kommer en del tillbaka på EU:s villkor. Det är viktigt att vi slutar att tala om att vi får en mängd stöd därifrån.

Min fråga till statsrådet är: Måste alla statliga och kommunala stöd som nu utgår till näringslivet underställas EU, om de på något sätt kan ha inriktning på företag?

En annan fråga är: Är det korrekt, som det nu ryktas om, att man förmodligen kommer att anse att Öresundsbron finansiering är ett

Prot. 1994/95:24
17 november

Svar på
interpellationer

lämpligt regionalpolitiskt mål, dvs. att man kommer att bidra med EU-medel till Öresundsbron, om den nu blir av?

Sverige har kanske världens bästa regionalpolitik, om man ser till att vi har de minsta skillnaderna i levnadsnivå över landet som helhet. Det måste vara vår lyckade regionalpolitik som har kunnat åstadkomma detta. Förutsättningarna i vårt land är väldigt skiftande. I de broschyrer som nu har spritts till hushållen som UDH, dvs. handelsavdelningen på UD, har författat säger man att vi kan fortsätta med regionalpolitiken. Är detta sant? Har vi fått det bekräftat? Är det över huvud taget färdigt?

Har vi fått besked från kommissionen och från EU om vi kan fortsätta med den traditionella politiken? Det gäller t.ex. differentierade socialavgifter, stöd till utsatta regioner genom stödpaket, samarbete mellan staten och näringslivet för att utveckla nya framtidssatsningar osv. samt transportstödet. Är allt detta som vi så länge har arbetat med förenligt med reglerna, så att vi får fortsätta med det? Har vi fått besked om detta?

Anf. 90 TALMANNEN:

Jag vill erinra om att i den eventuellt efterföljande replikomgången kommer ordet att fördelas i den ordning det begärts.

Anf. 91 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Jag skall börja med det som Birgitta Hambræus tog upp i slutet av sitt anförande.

Vi har just konstaterat att Sverige är det land som har de minsta regionala skillnaderna. Det beror framför allt på den samlade nationella politiken.

Jag som har levt hela mitt liv uppe i Norrbotten vet att regionalpolitiken, som jag som arbetsmarknadsminister nu är ansvarig för, är betydelsefull. Men långt mer betydelsefull för min region har varit den kommunala skatteutjämningen, arbetsmarknadspolitiken, utbildningspolitiken och uppbyggnaden av infrastrukturen. Man har inte låtit den ske på marknadens villkor.

Jag var uppriktigt orolig över den regionala balansen när den förra regeringen i allt större omfattning bolagiserade, privatiserade och tog bort regelverk för att jämnt fördela utbildningsresurser och infrastruktur, dvs. det som har gjort att de stora skillnaderna mellan regionerna försvunnit. Detta sagt som en inledning.

Birgitta Hambræus och även Peter Eriksson har frågat om de stödformer som vi i dag har kan behållas. Redan när vi skrev under EES-avtalet förband vi oss att se till att vi inte hade sådana regler som snedvred konkurrensen. Egentligen är den frågan inte en fråga om EU-medlemskapet, utan det är en fråga om EES-avtalet, om vi skall ha ett avtal med Europa.

Det finns delar av stödet som ifrågasätts och som det pågår en diskussion om. Den svenska regeringen och den svenska riksdagen har i samband med avtalet sagt att vår bedömning är att vi i huvudsak kan behålla nuvarande stödformer. Det håller jag nu på att försöka få be-

kräftar i förhandlingar med EU för att få det stadfäst att vi i huvudsak kan behålla de regler vi har i dag.

Sedan till den verkliga frågan, som Elving Andersson ställde, som handlade om hur Sverige skall hantera dessa 2,5 miljarder. Jag har i likhet med Elving Andersson den uppfattningen att ett medlemskap i EU skapar bättre förutsättningar för en bra regionalpolitik. Det tycker jag är viktigt.

Däremot har jag kanske inte samma uppfattning som Elving Andersson när det gäller de olika målområdena. Jag menar att jag som arbetsmarknadsminister, regeringen och riksdagen skall se till att pengar som går till målområde 3 och 4 hamnar i de regionalt hårt utsatta områdena.

Det handlar om att bekämpa långtidsarbetslöshet, förbättra situationen för kvinnor och lösa problem med infrastruktur, något som är direkt kopplat till de stödområden vi har i Sverige. Det viktiga är att se till att vi använder dessa pengar på ett vettigt sätt. Det kan vi också göra i målområde 3 och 4 i de utsatta områdena.

Anf. 92 PETER ERIKSSON (mp):

Fru talman! Problemet med EU-pengarna är som jag ser det att det riskerar att bli nya motorvägar. Det kan bli en delfinansiering för en Öresundsbro, som Birgitta Hambræus var inne på, eller motorvägar runt E 4:an i stället för att pengarna går till vettiga projekt som har regionalpolitisk bäring på längre sikt.

Här hoppas jag verkligen att vi kan åstadkomma någonting så att pengarna inte rinner ut i meningslösa betongprojekt som inte ger samsättning på längre sikt.

Jag tycker att det är tråkigt att inte Anders Sundström här kan ge något som helst besked om vad som händer med den svenska nationella regionalpolitiken. Det sades ofta från nej-sidan i den kampanj inför folkomröstningen som nu har varit att de är de stora tunga bitarna när det gäller att skapa någorlunda jämställda villkor i norra och södra Sverige.

Det handlar om andra saker än det vi kallar den nationella regionalpolitiken. Det är oerhört viktigt om vi skall kunna få en sund utveckling och om företag över huvud taget skall våga investera i Norrbotten, i Västerbottens inland och i andra delar. Då måste man känna en tillförsikt om att dessa stödformer blir kvar på lång sikt.

Det är därför inte bra att frågan dras i långbänk på det här sättet. Det kan redan i dag skapa situationer där många företag väljer att investera på andra håll. För Norrbottens del vill jag att Anders Sundström verkligen snabbt försöker se till att vi får en bra situation och att inte de farhågor som jag och andra inför folkomröstningen har talat om besannas. Jag vill gärna ge Anders Sundström mitt stöd för att åstadkomma det.

Anf. 93 ELVING ANDERSSON (c):

Fru talman! Jag tackar arbetsmarknadsministern för de kompletterande synpunkterna. Vi skall inte nu diskutera den nationella regional-

Prot. 1994/95:24
17 november

Svar på
interpellationer

politiken under den förra regeringen och jämföra med de signaler som kommer. Det finns i och för sig mycket att diskutera på det området. Det få vi anledning att återkomma till i andra sammanhang. Vi skall här hålla oss kring hur vi hanterar relationerna gentemot EU och dess strukturfonder.

Jag vill understryka vad jag sade i inledningen. Här finns både hot och möjligheter. Skall vi tillvarata möjligheterna, och det kan vi göra, krävs det en mycket kraftfull nationell samling kring en kraftfull regionalpolitik.

Också jag tycker att målområde 3, 4, osv. är viktiga när det gäller att bekämpa långtidsarbetslöshet, att stödja kvinnosatsningar m.m. Men dessa problem är trots allt generella över hela landet. Det ser defintivt ut på det sättet.

Jag tycker att det är litet galet om arbetsmarknadsministern räknar in de pengar som riktar sig till generella åtgärder över landet som en del i en offensiv regionalpolitik, även om de är viktiga. Det som jag räknar som en offensiv regionalpolitik är det som specialriktas till de allra mest utsatta områdena i vårt land.

Jag beklagar om vi inte kan få ett mer klart uttalande från arbetsmarknadsministrarnas sida om att tyngdpunkten bör ligga på målområdena 2 och 5, dvs. det som är renodlad regionalpolitik. Sedan måste vi också se till att skapa resurser för att bekämpa långtidsarbetslöshet och annat.

Jag har här ett utdrag ur en intervju med arbetsmarknadsministern i Dagens Nyheter i förra veckan – det är från den 11 november – som just berör dessa frågor. Där säger arbetsmarknadsministern att stödet till de utsatta regionerna är totalt 2,4 miljarder kronor per år.

Jag funderar litet på hur arbetsmarknadsministern i så fall räknar. Räknar han även de över landet riktade generella åtgärderna som en del av regionalpolitiken? I så fall har vi inte samma uppfattning om vad som menas med en offensiv regionalpolitik. Jag tror att det är viktigt att vi har terminologin klar för oss så att vi inte skapar förvirring och missförstånd i debatten.

Anf. 94 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):

Fru talman! Jag skall konkretisera Elving Anderssons fråga. Kan man med dessa dryga 2 miljarder finansiera Öresundsbron? Är det den sortens finansiering som kallas för regionalpolitik när det gäller strukturfonderna? Jag fick inte något svar på det förut.

Sedan vill jag gärna hålla med arbetsmarknadsministern om att det är den stora regionalpolitiken som är viktig. Den har vi tack och lov möjlighet att bestämma ganska mycket över i vårt eget land fortfarande. Det gäller t.ex. hur vi fördelar forskningsanslagen mellan högskolorna och inte minst hur vi lokaliserar statliga myndigheter.

Där finns det något som är oerhört aktuellt. I morgon kommer man vad jag förstår att justera ett utredningsbetänkande om ett nytt skatteutjämningsbidrag. Jag begär inte att arbetsmarknadsministern skall vara insatt i detta. Det är ju inte heller arbetsmarknadsministrarnas bord. Men där är det oerhört väsentligt att inte de signaler som har kommit om att

man ensidigt skall gynna storstäderna med skatteutjämningsbidraget slår igenom.

Får jag be arbetsmarknadsministern att verkligen följa detta så att vi inte genom den delen av den stora regionalpolitiken slår undan fötterna för landsbygden.

Anf. 95 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Låt mig börja med hur vi skall vi få ut så mycket som möjligt av de stöd vi kan få via EU. Jag har den uppfattningen att de bekymmer som anges i målområde 3 och 4 också är störst i våra stödområden.

Långtidsarbetslösheten slår hårdast i områden med permanent hög arbetslöshet. Bristerna i infrastrukturen, som är målområde 4, är också störst i våra hårt utsatta regioner.

De pengar som vi får via mål 3 och mål 4 kan till mycket stor del användas inom stödområdet.

Den åsikten bygger jag på en lång kommunal erfarenhet. Jag har levt i en sådan region och vet att arbetsmarknadspolitikerna många gånger har varit långt viktigare för regionen än vad den lilla regionalpolitiken har varit. Det säger jag trots att jag nu har ansvaret för regionalpolitiken också.

Min ambition är verkligen att se till att de pengar som går via mål 3 och 4 också kommer till de geografiska områden som har det sämst ställt.

När det gäller den stora nationella regionalpolitiken tycker jag att riksdagen har avhänt sig en hel del inflytande genom t.ex. bolagiseringen av Posten, systemet för inskrivning av studenter vid universitet och högskolor och genom att styra forskningspolitiken via forskningsstiftelser och inte via nationella beslut i Sveriges riksdag. Sådant påverkar regionalpolitiken negativt.

Jag hoppas att det är slut med den typen av styrinstrument, i alla fall för något år, och att vi kan få en ordning där ni i riksdagen har ett större inflytande över hur pengarna fördelas och inte överlåter det till marknadskrafterna på det sätt som har skett under en period.

Om jag själv, utifrån min historia, skall försöka att prioritera det område som är viktigast för att klara regionalpolitiken är skatteutjämnningen kanske den enskilt viktigaste regionalpolitiska frågan. Det skiljer oerhört mycket i skattekraft mellan en glesbygdskommun som Pajala och en tätortskommun. Utan en väl fungerande skatteutjämning är dessa kommuner chanslösa.

Jag vet ingenting om i vad mån Öresundsbron kan komma att finansieras med EU-medel. Men så mycket kan jag säga att Öresund kommer inte att ingå i det förslag som vi kommer att lämna på stödområden enligt regionalpolitiken.

Låt mig till sist säga till Peter Eriksson att ett EU-medlemskap inte innebär någon större osäkerhet för aktörerna när det gäller regionalpolitiken. Jag vill snarare säga att det är tvärtom. Regionalpolitiken revideras ju med ganska långa intervaller i EU. Nästa gång sker det år 2000. Då kommer det säkert att gälla under sex-tio år. Det är betydligt

Prot. 1994/95:24
17 november

Svar på
interpellationer

längre intervaller än vad som gäller i den svenska riksdagen. Den svenska riksdagen har reviderat den nationella regionalpolitiken betydligt oftare. I den meningen kommer inte EU att vara ryckigare än vad den svenska riksdagen har varit.

Jag har inte för avsikt att dra frågan om målområdena i geografin eller frågan om vilka nationella stödformer som kan behållas i långbänk. Det tycker jag att jag visar genom att jag veckan efter EU-omröstningen tar upp den ena frågan på allmän beredning. När det gäller den andra frågan är vårt folk på departementet i full fart med förhandlingar med EU för att få klarhet i den nationella politiken. Det blir ingen ryckighet här. Ryckigheten kan uppstå om vi i riksdagen ändrar reglerna. Där kan vi ändra dem betydligt oftare än i avtalet med EU.

Anf. 96 PETER ERIKSSON (mp):

Fru talman! Det är inget tvivel om att det har varit en stor osäkerhet kring den svenska nationella regionalpolitiken i EU-sammanhanget. Efter det att avtalet mellan Sverige och EU-länderna var klart fick vi besked om att vi inom några få veckor skulle få reda på hur det går med den svenska regionalpolitiken. Så sade den dåvarande svenska regeringen och Börje Hörnlunds kansli.

Men ännu i dag har det inte hänt något avgörande. Företagen i Norrbotten och Västerbotten vet fortfarande inte om de kommer att få ha kvar de stödformer som de har i dag. Detta har inneburit en stor osäkerhet. Jag tror att den redan har påverkat sysselsättningen i Norrland.

Jag tror inte att det som arbetsmarknadsministern säger om att EU:s regionalpolitik bara revideras vart femte år stämmer heller. De pengar som kommer från EU revideras bara vart femte år, men när det gäller den nationella regionalpolitiken blir det mer återkommande översyner. Vi vet inte i dag om vi får ha kvar den på längre sikt. Min bedömning är att det är stor risk för att vi får se en successiv avveckling av dessa stödformer. Därför är det viktigt att vara tuff i förhandlingarna och se till att vi får ett långsiktigt besked från EU i dessa frågor. Det är viktigt att det inte kommer in några krav om en ny revidering inom några få år. Jag tror att det kan bli mycket svårt.

Anf. 97 ELVING ANDERSSON (c):

Fru talman! Det finns inte så mycket mer att tillägga i debatten i dag. Låt mig bara ge en slutkommentar.

Jag håller med arbetsmarknadsministern om att skatteutjämningen är ett oerhört viktigt regionalpolitiskt instrument. Det är med stor spänning som vi ser fram emot det förslag som nu skall presenteras. Vi hoppas att det verkligen fyller dessa funktioner och fungerar som ett regionalpolitiskt utjämningsinstrument.

Sedan kan man naturligtvis hävda att det finns en större grad av ungdomsarbetslöshet och långtidsarbetslöshet, dvs. det som rör målområdena 3 och 4, i glesbygdsområdena och de regionalpolitiskt utsatta områdena än i övriga delar av landet. Men i så fall är det oerhört viktigt

att vi ser till att dessa resurser verkligen hamnar i de regionerna i landet och inte sprids ut generellt över hela landet.

Jag tycker fortfarande att den absolut klokaste strategin i det här sammanhanget är att lägga tyngdpunkten i det här jobbet på målområdena 2 och 5b.

Sedan hälsar jag också med tillfredsställelse det besked som Anders Sundström gav om att man nu skall ta kontakt med oppositionspartierna i riksdagen för att diskutera detta vidare. I och med den här diskussionen har arbetsmarknadsministern fått en del signaler om hur vi i Centern ser på detta. Vi hoppas att vi skall kunna få en konstruktiv diskussion kring hur dessa regelverk skall utformas.

Anf. 98 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Fru talman! Jag vill bara än en gång betona detta med de olika målområdena. Om vi väljer att styra alla pengar via målområde 2 och 5b, innebär det att väldigt mycket av resurserna från den nationella regionalpolitiken går åt till programarbete tillsammans med den Europeiska unionen.

Traditionellt har vi haft det på det sättet att en stor del av den nationella regionalpolitiken har gått till generella företagsstöd i form av nedsättning av socialavgifter, i form av investeringsstöd, sysselsättningsstöd i samband med rekryteringar m.m. Den typen av stöd tycker jag att det är ganska viktigt att vi kan behålla.

Därför menar jag att vi skall försöka lägga en del av pengarna i målområde 3 och 4, för att där använda arbetsmarknadspolitiska pengar som programpengar men naturligtvis styra dem till de mest utsatta områdena.

Jag vill säga att när ni funderar över detta, kom ihåg att om låser ni er för att lägga mycket i 2 och 5b, då begränsar ni också de så att säga fria pengarna i regionalpolitiken – säger en som har hållit på med det där ett tag, fast ur ett annat perspektiv.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 1994/95:8 om miljöpolitiken vid ett EU-medlemskap

Anf. 99 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Lennart Daléus har ställt en interpellation till mig om hur jag avser att driva på miljökraven inom EU och samtidigt utnyttja Sveriges möjligheter att gå före i den europeiska miljöpolitiken.

Majoriteten av Sveriges folk sade den 13 november 1994 ja till ett svenskt medlemskap i EU. Vi kan nu direkt medverka i den europeiska miljöpolitiken. Vi påverkas i vårt land i stor utsträckning av gränsöverskridande luft- och vattenföroreningar från det övriga Europa. Vi påverkas samtidigt av andra europeiska länders miljöpolitik. Nu får vi väsentligt ökade möjligheter att få till stånd begränsningar av utsläpp

Prot. 1994/95:24
17 november

Svar på
interpellationer

som förorenar svensk miljö. Dessutom kommer vi aktivt att påverka arbetet med att förbättra Europas miljö.

Regeringens målsättning är att högsta tillämpade ambitionsnivå i miljöpolitiken skall genomsyra det europeiska gemensamma miljöarbetet. För att en sådan målsättning skall kunna få genomslag i praktisk politik är det nödvändigt med en genomtänkt prioritering av arbetet. Miljödepartementet har därför nyligen utarbetat ett förslag till strategi för det fortsatta miljöarbetet.

I förslaget prioriteras särskilt frågorna om förorening, klimat, avfall, kretslopp, kemikalier och det övergripande internationella arbetet. Regeringen kommer att remittera detta förslag till svensk EU-strategi till en bred krets i det svenska samhället. Jag ser en aktiv dialog i dessa frågor som mycket angelägen. På basis av förslaget till strategi och inkomna synpunkter kommer regeringen sedan att förelägga riksdagen ett förslag till miljöpolitisk strategi vad gäller EU-arbetet i början av år 1995.

Detta dokument kommer att utgöra den svenska regeringens bas för att driva på miljökraven inom EU. Särskilt angeläget är det att det svenska förhandlingsresultatet utnyttjas så att Sverige verkligen får möjligheter att gå före i det samlade europeiska miljöarbetet.

Härtill kommer naturligtvis den miljöanpassning som Sverige driver för olika politikområden. Det är möjligt genom att Sverige driver på och bidrar med kunskaper, särskilt inom de områden där vi fått fyraåriga övergångsperioder och där EU nu skall se över sina regler. Dessa övergångslösningar finns inom kemikalieområdet – ett av de områden som har hög prioritet i förslaget till strategi.

Jag kan därför försäkra Lennart Daléus att jag som miljöminister och hela den svenska regeringen kommer att verka för ett handlingskraftigt miljöarbete på alla plan.

Anf. 100 LENNART DALEUS (c):

Fru talman! Jag tackar miljöministern för svaret. Det är uppenbart att vi i mycket har samma syn på möjligheterna som finns nu med ett svenskt medlemskap i EU när det gäller att utnyttja EU som ett instrument för ett aktivt miljöarbete.

Miljöministern redovisar också i svaret några ämnesområden som bör prioriteras. Så långt är allt väl. Jag delar gärna uppfattningen att flera av de områdena är viktiga. Vad som däremot saknas i miljöministerns redovisning är vad hon tänker göra på de områdena. Det hade kanske varit av visst intresse ändå. Jag skall gärna hjälpa till genom att ge några synpunkter på just dem och några andra områden om vad som rimligen bör föras in i en svensk strategi.

Om vi tar på föroreningen, så är det ju uppenbart att Sverige måste se till att kommissionen engagerar sig mer i föroreningsfrågan än hittills och att EU kommer att spela en allt starkare roll när det gäller att driva på EEC-konventionen, alltså FN:s ekonomiska konvention för Europa, och dess arbete med gränsöverskridande luftföroreningar.

I kretsloppsfrågan, fru talman, är det viktigt att se till att kretsloppet inte stannar vid att vara en fråga om avfall och hantering av varor utan

breddas till att gälla hela samhället och alla samhällssektorer. Mycket viktigt är ju att se till att EU förstår att användningen av ekonomiska styrmedel måste främjas.

Ett av de ekonomiska styrmedlen är miljöskatterna. Det är angeläget att vi får en gemensam nivå på koldioxidskatten. Det är viktigt att över huvud taget se till att den kommer in som ett ekonomiskt styrmedel, och naturligtvis är det viktigt att en bred skatteväxling, liknande den som nu förbereds i Sverige, också initieras inom EU.

Kemikaliearbetet, som miljöministern talade om, är självklart mycket mycket viktigt. Svenska begrepp, får man väl säga, som substitutionsprincip och försiktighetsprincip blir viktiga och bör vara vägledande för det europeiska samarbetet. Det behövs för övrigt också en mer systematisk genomgång på europeisk nivå av de farliga ämnena.

Jag behöver inte nämna när det gäller EU att samarbetet miljöhandel måste vara en tung del i reformerandet av EU:s miljöarbete. Transporter och miljö har alltid nämnts i EU-sammanhang och är en av de absolut viktigaste frågorna, där det ju gäller att få över lastbilstransporterna i Europa i möjligaste mån till ett järnvägsnät som bör byggas ut och effektiviseras och där Sverige måste vara pådrivande. Miljökonsekvensbeskrivningar kan vara och är ett viktigt instrument också i transportarbetet.

Det som miljöministern inte nämnde men som väl ändå måste ges en mycket mycket hög prioritet är att verka för att EU-stödet till miljöinsatser i Baltikum, Central- och Östeuropa verkligen stärks.

Låt mig nämna ytterligare två områden, fru talman. Det ena är det litet svenska greppet att se planeringen som en del i miljöarbetet och att låta planeringen vara något av en övergripande arbetsuppgift, det må gälla transporter, regionalpolitik eller energifrågor. Planeringstänkandet i dess mest positiva mening bör genomsyra vårt Europaarbete.

Slutligen, det som också har blivit litet av ett svenskt kännemärke, nämligen miljöövervakningen. Det är angeläget att även den, möjligen inom ramen för EU:s miljöbyrå, blir en viktig del i utvecklingen av EU:s miljöarbete.

Det är några frågor som jag tycker att det vore värt att miljöministern kunde ta till sig i det fortsatta arbetet med det som uppenbarligen skall vara en strategi.

Jag blir litet orolig ändå, när jag hör resonemangen om strategin som skall komma att utvecklas och tydligen läggas på riksdagens bord i början av nästa år. Den kommer att behöva rymma inte bara sakfrågorna utan också ett förhållningssätt, som miljöministern inte redovisade, till sådana frågor som öppenhet i miljöarbetet, något som har varit föremål för stor diskussion i Sverige i anslutning till folkomröstningen, och stöd till ideella organisationer och deras möjlighet att bedriva ett aktivt Europaarbete.

Den intressanta fråga som inställer sig är ju, med de ambitioner som vi måste ha i Europaarbetet, om vi skall klara av att vara den kraft som kan reformera och, som det heter litet luddigt, driva på EU:s miljöarbete: Kan miljöministern förklara hur det skall vara möjligt att göra, eller hur hon tänker sig att det skall gå till, i ett läge när det – ryktesvis åt-

minstone – är på det sättet att Miljödepartementets resurser skall skäras ner med 20 %?

Jag önskar att miljöministern klarar den arbetsuppgiften och har ett svar på frågan hur hon har tänkt sig att tackla de ekonomiska synpunkterna från dem som företräder dessa i regeringen.

Anf. 101 GUDRUN LINDVALL (mp):

Fru talman! Jag förstår den oro som jag tycker att debatten ger uttryck för. Man undrar om det är möjligt för Sverige att behålla en bra miljöpolitik.

Vi är många som har varit miljöengagerade länge och som genom att analysera vilka möjligheter vi har att föra en god miljöpolitik inom EU har kommit fram till att det bästa sättet hade varit att rösta nej. Jag ser denna debatt som ett uttryck för att ni som valde den andra sidan ändå börjar få kalla fötter och inser att det gäller att lägga på ett rejält kol i miljöarbetet om det inte skall bli som vi på nej-sidan har sagt.

På kemikaliesidan finns det en stor skillnad mellan det svenska synsättet och det synsätt man har ute i EU. I Sverige har vi fått igenom ett beslut om att en kemikalie bevisligen skall vara ofarlig för att få användas. Där har miljörevisorerna gjort ett mycket gott arbete. I EU råder fortfarande uppfattningen att man måste kunna visa att den är farlig innan den förbjuds.

Det har tagit lång tid att få igenom vårt synsätt. Det finns risk för att vi flyttas 20 år tillbaks i tiden och får börja om med att försöka få tillbaks det synsätt som vi nu har i Sverige, nämligen att det skall finnas en bevisad ofarlighet.

Vi får bara behålla de nationella reglerna i fyra år för många av de kemikalier vi använder restriktivt i Sverige och som vi framför allt har nationella planer för hur vi skall bli av med. Det gäller t.ex. kadmium och kvicksilver.

Vi som sitter i jordbruksutskottet har i dag fått höra från Kemikalieinspektionen att det har varit bra att kunna visa att Sverige har klarat av att uppfylla de krav vi också ställer på andra i internationellt miljöarbete. Det har varit bra när vi förhandlat. Det har varit en fördel att ha kunnat gå före i miljöarbetet.

Det är alltså oerhört viktigt att vi vågar gå före också inom EU, även om man där har en uppfattning om att vi skall ha en gemensam miljöpolitik. Vad som kommer att hända med många av de kemikalier som vi har fyra års anstånd med är oerhört viktigt för den fortsatta utvecklingen.

Många miljödebattörer börjar nu fundera på vad som kommer att hända. Ulf von Sydow, som är ordförande i Naturskyddsföreningen, skrev i DN i går att det finns många farhågor inför vad som komma skall. Det är ett stort arbete miljöministern tar på sig när det gäller att få igenom den svenska synen på framför allt kemikalier – en syn som dessutom måste bli bättre.

En myt som finns är att de miljöproblem vi har i första hand kommer från andra håll. Så är det inte. En effekt av miljöproblemen är allergier. I Sverige finns det ungefär en 30-procentig allergiförekomst

hos barn. Av de sjuåringar som nu börjar skolan är nästan 50 % överkänsliga eller allergiska mot någonting. Det beror på kemikaliesamhället. Vi behöver inte gå längre än till Baltikum för att se att någonstans mellan 5 och 7 % av barnen har allergier. Så var det i Sverige på 50-talet.

Det är ett nationellt problem som beror på kemikaliesamhället. Alla miljöfarligheter kommer inte någon annanstans ifrån. Det handlar om den nationella miljöpolitiken, och det är viktigt att kunna behålla en bra nationell miljöpolitik.

Vi står inför många anpassningar. Ett exempel är en proposition om mineraloljedirektivet som snart skall behandlas. Där står att de alternativ till bensin och olja som vi tar fram, t.ex. metanol och etanol, egentligen skall beskattas som det bränsle de ersätter. Med ett sådant synsätt finns det ingen chans för alternativen att komma in på marknaden. Jag hoppas att ni noga ser över detta innan propositionen läggs fram, miljöministern. Vi måste få en generell dispens för alternativen så att den industri som måste komma och som hör framtiden till, nämligen den som tar fram de miljöriktiga alternativen, inte slås ut på grund av EU-direktiv.

Ett problem som miljöministern tar upp och som är mycket allvarligt är transportsektorn och vad som kommer att hända där. Vi vet att EU:s politik beräknas leda till att trafiken ökar med mellan 25 och 30 % fram till år 2010. Vi kan se att det kommer att innebära en 25-procentig ökning av koldioxidutsläppen. Samtidigt pratar vi mycket vackert om vad naturen tål. Många av orden i miljödebatten har man hört i 10, 15 eller 20 år. Naturen skulle kräva att vi sänkte koldioxidutsläppen med ungefär 70 %. Till det målet är det långt. Skall vi verkligen lyckas baxa EU dit hoppas jag att miljöministern har kraft och mod mer än de allra flesta, för det kommer att behövas ett stort och rejält arbete för att ändra den politik som faktiskt leder till ökad miljöförstöring på grund av transporter inom EU.

Det finns en enorm massa farhågor just på miljöområdet i samband med ett EU-medlemskap. Jag förstår Lennart Daléus oro. Inom Centerpartiet röstade bönderna ja, medan de miljöintresserade röstade nej just på grund av att de sett noga på konsekvenserna. Det finns en stor risk att den svenska miljöpolitiken kommer att gå bakåt.

Jag hoppas att debatten, som vi kommer att få föra flera gånger, inte bara handlar om vackra ord som miljödebatter ofta gör, utan också om att vi lyckas sätta press på EU så att våra miljökrav går igenom och att vi har möjlighet att föra en bättre miljöpolitik i framtiden. Vi skall inte bara som bäst behålla den miljöpolitik vi har i dag, för det är en för låg ambitionsnivå.

Anf. 102 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Till att börja med skulle jag vilja säga till Gudrun Lindvall att jag tycker att vi skall sluta att diskutera om man skulle säga ja eller nej. Det har varit folkomröstning. Majoriteten har beslutat att Sverige skall vara medlem i EU. Jag tillhör dem som tror att det är bra för miljön.

Prot. 1994/95:24
17 november

Svar på
interpellationer

Ett exempel på hur man kan se det är just Ulf von Sydows artikel i Dagens Nyheter, där han visar en konstruktiv vilja att nu diskutera de miljöproblem vi står inför och hur vi skall arbeta inom EU. Jag hoppas att vi skall kunna få en gemensam diskussion med de miljöintresserade i Sverige för att titta närmare på hur vi skall utveckla vårt miljöarbete inom EU, samtidigt som vi går före med en bra svensk miljöpolitik.

Jag vill ta upp ett exempel som Gudrun Lindvall nämnde, och det är transportpolitiken. Det finns ibland något slags föreställning om att vi hade sluppit EU:s transportpolitik om vi hade sagt nej till EU. Men EU utformar ju sin transportpolitik oavsett om Sverige är medlem eller inte. Trafiken och trafikökningarna drabbar Sverige oavsett om Sverige är medlem eller inte. Om Sverige, Österrike, Norge och Finland redan hade varit medlemmar i EU hade vi t.ex. kunnat se fram emot betydligt strängare avgaskrav från 1996 än vad vi kan i dag, på grund av att vi inte var medlemmar och inte hade tillräckligt antal röster. Jag tycker att det är ett bra exempel på att det är viktigt att man faktiskt är med i EU och påverkar istället för att stå utanför.

Till Lennart Daléus vill jag säga att jag tycker att vi skall respektera riksdagen tillräckligt för att inte diskutera lösa rykten med anledning av dagens artiklar.

Jag tycker att Lennart Daléus tar upp flera bra synpunkter på miljöstrategin. Flera av dem finns tillgodosedda i strategin. Lennart Daléus efterlyste besked om vad vi skall göra inom respektive område. Det finns inte riktigt tid för mig att gå igenom alla exempel som vi tar upp i strategin, men jag kan ge några exempel.

När det t.ex. gäller förurning tycker vi att vi skall skärpa kväveprotokollen och svavelprotokollen, vilket också Lennart Daléus var inne på. Vi skall driva inte bara frågan om en koldioxidskatt utan också frågorna om svavelskatt och kväveoxidavgifter inom EU. Frågan om koldioxidskatt skall för övrigt tas upp på nästa miljöministermöte. Vi kan alltid hoppas att det finns möjlighet att få fram en minsta möjliga nämnare då, även om jag tror att vi bör fortsätta att ha en högre avgift i Sverige i avvaktan på att reglerna skärps i EU.

Vi har tagit upp kemikalierna som ett prioriterat område. Vi vill bl.a. få in substitutionsprincipen tydligare i EU:s regler. Vi har börjat med att se den tillämpas redan i det aktuella biociddirektivet.

När det gäller kretsloppsarbetet tycker vi att vi skall driva på så att EU får en gemensam policy med hög ambitionsnivå för en kretsloppsanpassad varuproduktion. Vi tar bl.a. upp att vi vill verka för hårdare krav på soptippar och avfallsförbränning.

När det gäller Östeuropa är målet enligt strategin att allt stöd till de länderna skall lämnas efter miljöprövning, vilket vore ett stort steg framåt. Vi tycker också att vi skall ge en större del av stödet till Östersjöområdet.

Det är några exempel på konkretiseringar som görs i strategin. Annars är tanken bakom strategin att den skall kunna diskuteras i breda kretsar, både politiskt och i miljörörelsen, av miljöorganisationer och andra intresserade. Jag välkomnar därför synpunkter från både Lennart

Daléus och hans partibröder och Gudrun Lindvall och hennes partikamrater om hur vi skall driva ett arbete inom EU.

Naturligtvis är organisationernas roll i det här väldigt viktig. Vi planerar dels att ha regelbundna samråd med miljöorganisationerna, dels att ge dem förutsättningar att bedriva ett visst internationellt arbete.

Jag hoppas därför att vi kommer att kunna arbeta tillsammans på bred front för att stärka miljöfrågorna inom EU.

Anf. 103 LENNART DALÉUS (c):

Fru talman! Jag vill säga två saker till Gudrun Lindvall.

För att det inte skall råda något missförstånd vill jag för det första påpeka att jag är av den bestämda uppfattningen att EU är ett bra instrument att utveckla och utnyttja i ett aktivt, gemensamt miljöarbete.

För det andra menar jag att man kanske gör det litet lätt för sig när man kritiserar andra partier och som Gudrun Lindvall säger att bönderna röstade ja och de miljöintresserade röstade nej. Nu tillhör jag – tyvärr, höll jag på att säga – inte den yrkesgrupp som kallas bönder, men jag har ändå förbehållit mig rätten att rösta ja. Jag tror också att det var många miljöengagerade i Centern som förbehöll sig den rätten, trots Gudrun Lindvalls kategoriindelning.

Jag är, miljöministern, glad över förtydligandena under underrubrikerna, även om jag saknar en del underrubriker. Dels gäller det en gammal kär fråga, kärnkraften, i den del den berör miljöministern – framför allt gäller det kärnkraftssäkerheten, strålskyddet och över huvud taget synen på hur Euratom skall hanteras i den som det berör miljöministerns ansvarsområde. Det vore intressant att få ett förtydligande av vilka frågor som ligger långt fram i det arbetet.

Skälet, fru talman, till att jag var litet osäker i fråga om tankegången med den här strategin var annars att jag vid sidan av det något korta svar som jag fick har bläddrat i utkastet till strategi, och där finns en del dunkelheter, en del oklarheter, i sättet att uttrycka sig, ja nästan i ordvalet. Jag tänkte därför att det kunde finnas en underliggande begränsning.

Det talas t.ex. om att det vid ambassader i Västeuropa som saknar miljøråd vore "önskvärt" om någon tjänsteman kunde avsätta en del av sin arbetstid för arbete med miljöfrågor. Om de ideella organisationerna sägs att "detta arbete förtjänar stöd", och i något annat sammanhang sägs att man skall driva på.

Jag är litet oroad över de här ordvalen. Det är "önskvärt" att någon skall göra någonting, och någonting "förtjänar stöd". Jag saknar den precision som hade varit trivsamt och som hade kunnat ge rätt värde åt vad miljöministern här säger.

Det var därför jag tog upp de rykten av den litet allvarliga karaktär som fördes fram i dagens tidning – jag tycker nämligen inte alls att vi skall skämmas över att vi i riksdagen då och då också diskuterar rykten. Är de ryktena sanna, och är de här orden valda med anknytning till det, då har man anledning att vara orolig över inriktningen på strategin.

Prot. 1994/95:24
17 november

Svar på
interpellationer

Anf. 104 GUDRUN LINDVALL (mp):

Fru talman! Att det finns anledning till oro vad gäller EU och miljön är givet. Samtidigt känns det som att Sverige nu har en uppgift, dvs. att komma in i samarbetsorganen, där vi kanske kan få igenom ett synsätt som är betydligt bättre än det som finns på många håll, framför allt i södra Europa.

Tyvärr är det så att avståndet mellan oss och många av länderna i södra Europa är stort, framför allt i fråga om synen på kemikalier. Jag anser att miljöministern framför allt måste lägga vikt vid att försöka få till stånd en syn på kemikalier där man mer utgår från vad som är ofarligt än, som är fallet där nere, att det som är farligt så småningom skall förbjudas.

Jag tror att just synen på kemikalier är det som är viktigast. Miljöförstöringen är inte längre så tydlig, utan det handlar mycket om det som finns i varor. Just molekylsoporna och det nuvarande sättet att sprida kemikalier är svåra problem att tackla, eftersom avfallet blir så diffust och sprids så mycket. Det enda sättet att komma till rätta med det är att få igenom en annan kemikaliesyn och att få bort kemikalierna vid källan, dvs. se till att de inte hamnar i de varor som sedan skall transporteras.

Just det faktum att det finns så väldigt mycket kemikalier i varor och att en av EU:s grundpelare är just fri rörlighet för varor gör att det finns en risk för att många av de ämnen som vi vill undvika sprids.

Jag hoppas verkligen att miljöministern tar Kemikalieinspektionen till hjälp och ser till att man där får förstärkta resurser, så att vi kan få igenom en kemikaliesyn som är bättre och framför allt otroligt mycket mer restriktiv.

När det gäller kadmium, kvicksilver, asbest, organiska föreningar, osv. har vi en syn som borde spridas inom EU. Vi ligger nämligen en bra bit före. Trots det kan vi se att vi har problem med många av de här ämnena, därför att de fortfarande finns i för stor utsträckning.

Jag hoppas att substitutionsprincipen kan tillämpas och också gälla generellt i EU. Det skulle göra att mycket av miljöarbetet skulle kunna ta ett rejält kliv framåt.

Även när det gäller Östeuropa måste vi kunna visa att det finns någon som går före. Vill vi få igenom miljöförbättringar där, måste vi se till att den teknik vi själva använder och som vi kan visa fungerar också är den som vi anser att man skall använda i Östeuropa. Vi skall inte tro att länderna i Östeuropa vill vara någon sorts försökskaniner för den teknik som vi egentligen vet hör framtiden till men som vi själva inte använder i dag. Även i den här frågan är det därför oerhört viktigt att vi kan gå före.

Just möjligheten att gå före tror jag kommer att bli central i det fortsatta samarbetet. Jag hoppas också att vi i Sverige kommer att ha modet att ibland tänja litet på möjligheterna, att som Ulf von Sydow föreslog i artikeln också testa om vi inte kan behålla våra regler i de fall då de är tuffare, och om det visar sig nödvändigt också få till en prövning i domstol av om vi får behålla dem.

Anf. 105 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Jag uppfattar det Lennart Daléus sade som att det huvudsakligen är språkliga synpunkter han har på strategin, och det är ju bra om oenigheten inte är större än så.

Kärnkraftsfrågorna är ett av de områden som vi anser skall prioriteras, och det gäller då framför allt kärnsäkerheten i Östeuropaarbetet. Detta tas upp som ett prioriterat område i strategin.

Vad gäller övriga energifrågor är det inte säkert att en gemensam energipolitik tillhör EU:s prioriterade områden.

Gudrun Lindvall kan bl.a. se på Danmark, som jag menar är ett positivt exempel på att det går att gå före i miljöarbetet också som EU-medlem. Det är ett positivt exempel för Sverige.

Ett område där det kunde vara möjligt för oss att gå före är, som Gudrun Lindvall säger, kemikaliearbetet. Det är där viktigt för oss både att visa upp de positiva erfarenheter vi har i Sverige av t.ex. substitutionsprincipen och att bedriva ett aktivt arbete gentemot såväl de enskilda länderna i EU som EU-kommissionen för att påverka synen på kemikalier och lagstiftningen. Kerstin Niblaeus, som är generaldirektör för Kemikalieinspektionen, kommer att få ett specialuppdrag att arbeta med de här frågorna, så att vi är väl förberedda för ett aktivt arbete under de fyra år vi har framför oss.

Gudrun Lindvall tog också upp Östeuropa. Jag menar att även Östeuropafrågorna hör till de viktigaste inom EU-arbetet, och det är också därför vi tar upp dem i strategin. Det handlar om att försöka samordna biståndsinsatserna så att de blir effektiva, samtidigt som man gemensamt kan ställa krav på länderna i Östeuropa vad gäller vilka minimiregler de bör tillämpa på miljöområdet för att t.ex. kunna få avtal med EU. Jag tror att det är ett av de bästa sätten att också påverka länderna i Östeuropa till att förändra och förbättra sin miljöpolitik.

Anf. 106 LENNART DALÉUS (c):

Herr talman! Jag tror inte att det är så enkelt att det bara handlar om ordval. Jag tror mer att det handlar om det gamla talesättet att "orden förleder tanken" – fast i det här fallet är det nog tanken som har förlett orden. Det är faktiskt, för att ta ett exempel, en viss skillnad mellan att konstatera att de ideella miljöorganisationernas arbete "förtjänar stöd" och att säga: Detta arbete kommer att få ökat stöd.

Det är en väldig skillnad, och det är en väldig skillnad i alla de andra dunkelheter som jag också talade om. Jag hade sett fram emot att kunna få beskedet att de olika punkterna kommer att få stöd.

Då är jag tillbaka i det som min oro egentligen gäller. Det är inte så som Gudrun Lindvall felaktigt trodde, att jag är orolig för huruvida EU har rätt instrument att hantera miljöarbetet eller inte, verkligen inte. Jag är egentligen inte orolig för om miljöministern verkligen vill eller kommer att lägga fram en strategi – jag är alldeles övertygad om det. Det som jag är oroad för, herr talman, är innehållet i strategin. Var kommer tyngdpunkterna att ligga? Kommer tyngdpunkterna att ligga på rätt frågor? Kommer de att ha rätt innehåll?

Jag kan dela synsättet i flera av de exempel som miljöministern tog upp. Men å andra sidan finns det andra återigen som inte delar det synsättet. När det t.ex. gäller kretsloppsfrågan tycker jag att det är rimligt att man i EU-arbetet vidgar den till att utöver hanteringen av varugrupper också omfatta andra delar av samhället. Det kräver andra tankegångar, andra instrument, ett annat agerande.

Vad jag framför allt är orolig för är hanteringen av ryktet – om jag får fortsätta med det. Kommer de ambitioner som kan uttryckas från miljöministerns håll med i de olika sakfrågor som förmodligen kommer att uttryckas i strategin? Är miljöministern försäkrad om att de höga ambitionerna också kommer att få det nödvändiga ekonomiska utrymmet av finansministern? Får man inte det, blir det svårt att utnyttja dynamiken, kraften, det goda i de instrument som EU rymmer.

Jag vet att det kan vara för tidigt att ha den här diskussionen nu, och det har jag all respekt för. Naturligtvis skall vi vänta och se utvecklingen. Jag tyckte ändå att det, mot bakgrund av såväl den redovisning som jag har fått av strategin som de rykten som jag älskar att diskutera i dag, kunde ha varit värt att lufta denna oro.

Anf. 107 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Herr talman! Jag tycker att den sista diskussionen kan anstå tills Lennart Daléus och jag båda vet vad som gäller för framtiden. Jag tycker fortfarande inte att vi skall diskutera rykten här i riksdagen.

När det gäller sakfrågorna tycker jag inte heller att det finns anledning till polemik. De saksynpunkter som Lennart Daléus har på denna strategi tycker jag är intressanta att inarbeta i strategin. Jag hoppas fortfarande på en dialog om det. Jag är övertygad om att vi då kommer att kunna få ett mycket enigt dokument som vi sedan kommer att diskutera i riksdagen i vår. Jag välkomnar som sagt alla saksynpunkter på dokumentet.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Motioner

1994/95:Sf4 – Sf6 till socialförsäkringsutskottet

8 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Motioner

med anledning av prop. 1994/95:34 Den svenska tullagstiftningen vid ett EU-medlemskap

1994/95:Sk3 av Maud Björnemalm m.fl. (s)

1994/95:Sk4 av Karl-Gösta Svenson m.fl. (m)

med anledning av prop. 1994/95:54 Ny lag om skatt på energi, m.m.:

1994/95:Sk6 av Carl Fredrik Graf och Jan-Olof Franzén (m)

1994/95:Sk7 av Lars Bäckström m.fl. (v)

1994/95:Sk8 av Ronny Korsberg m.fl. (mp)

1994/95:Sk9 av Anneli Hulthén m.fl. (s)

1994/95:Sk10 av Ivar Virgin och Peter Weibull Bernström (m)

1994/95:Sk11 av Rolf Kenneryd m.fl. (c)

med anledning av prop. 1994/95:77 Vissa frågor om personlig assistans
och om kostnadsansvar för insatser enligt lagen om stöd och service
till vissa funktionshindrade:

1994/95:So2 av Gullan Lindblad m.fl. (m)

1994/95:So3 av Chatrine Pålsson m.fl. (kds)

1994/95:So4 av Susanne Eberstein (s)

9 § Anmälan om interpellation

Anmäldes att följande interpellation framställts

den 17 november

1994/95:26 av Peter Eriksson (mp) till jordbruksministern om Små-
viltsjakten ovan odlingsgränsen

Interpellationen redovisas i bilaga som fogas riksdagens snabbpro-
tokoll tisdagen den 22 november.

10 § Anmälan om frågor

Anmäldes att följande frågor framställts

den 16 november

1994/95:134 av *Juan Fonseca* (s) till statsrådet Leif Blomberg om
FN:s barnkonvention och asylsökande föräldrar

den 17 november

1994/95:135 av *Yvonne Ruwaida* (mp) till statsrådet Mats Hellström
om Krigsmaterielexport till Sydkorea

Frågorna redovisas i bilaga som fogas riksdagens snabbprotokoll tisd-
agen den 22 november.

Prot. 1994/95:24
17 november

11 § Kammaren åtskildes kl. 16.04.

Förhandlingarna leddes

av andre vice talmannen från sammanträdet början t.o.m. 3 § anf. 35
(delvis),

av talmannen därefter t.o.m. 6 § anf. 105 (delvis) och

av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

GUNNAR GRENFORS

/Barbro Nordström

1 § Svar på interpellation 1994/95:5 om kampen mot nar-	
kotikan	1
Anf. 1 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):.....	1
Anf. 2 STEN ANDERSSON (m):	2
Anf. 3 WIDAR ANDERSSON (s):	3
Anf. 4 MARIANNE SAMUELSSON (mp):	4
Anf. 5 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):.....	5
Anf. 6 STEN ANDERSSON (m):	7
Anf. 7 MARIANNE SAMUELSSON (mp):	7
Anf. 8 WIDAR ANDERSSON (s):	8
Anf. 9 HADAR CARS (fp):	9
Anf. 10 ANDRE VICE TALMANNEN:.....	10
Anf. 11 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):.....	10
Anf. 12 MARIANNE SAMUELSSON (mp):	11
Anf. 13 STEN ANDERSSON (m):	11
Anf. 14 HADAR CARS (fp):	12
Anf. 15 THOMAS JULIN (mp):	12
Anf. 16 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):.....	13
Anf. 17 THOMAS JULIN (mp):	13
Anf. 18 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):.....	14
2 § Svar på interpellation 1994/95:6 om den ekonomiska	
politiken och miljöpolitiken.....	14
Anf. 19 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):.....	14
Anf. 20 DAN ERICSSON (kds):.....	16
Anf. 21 IVAR VIRGIN (m):	18
Anf. 22 LENNART FREMLING (fp):.....	19
Anf. 23 PETER ERIKSSON (mp):	20
Anf. 24 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):.....	21
Anf. 25 DAN ERICSSON (kds):.....	22
Anf. 26 IVAR VIRGIN (m):	23
Anf. 27 LENNART FREMLING (fp):	24
Anf. 28 PETER ERIKSSON (mp):	24
Anf. 29 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):.....	25
Anf. 30 DAN ERICSSON (kds):.....	26
Anf. 31 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):.....	27
3 § Svar på interpellationerna 1994/95:9 och 14 om folkom-	
röstning före Sveriges anslutning till ett monetärt EU-	
samarbete, m.m.	27
Anf. 32 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):.....	27
Anf. 33 PER-OLA ERIKSSON (c):	29
Anf. 34 HELENA NILSSON (c)	30
Anf. 35 PETER ERIKSSON (mp):	30
Anf. 36 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):.....	32
Anf. 37 HADAR CARS (fp):	33

Anf. 38 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	34
Anf. 39 PER-OLA ERIKSSON (c):	36
Anf. 40 BIRGITTA HAMBRAEUS (c)	37
Anf. 41 HELENA NILSSON (c):	37
Anf. 42 PETER ERIKSSON (mp):	38
Anf. 43 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	38
Anf. 44 PER-OLA ERIKSSON (c):	39
4 § Muntliga frågor till regeringen	39
Anf. 45 TALMANNEN:	39
<i>Beskattnings av eget kapital i företagen</i>	39
Anf. 46 BO LUNDGREN (m):	39
Anf. 47 Näringsminister STEN HECKSCHER (s):	40
Anf. 48 BO LUNDGREN (m):	40
Anf. 49 Näringsminister STEN HECKSCHER (s):	40
<i>Vapenembargot mot Bosnien</i>	40
Anf. 50 LENNART ROHDIN (fp):	40
Anf. 51 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s):	40
<i>Tredje fasen i EMU</i>	41
Anf. 52 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):	41
Anf. 53 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):	41
Anf. 54 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):	41
Anf. 55 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):	41
<i>Könsdiskriminerande beslut av Försäkringskassan</i>	42
Anf. 56 ROSE-MARIE FREBRAN (kds):	42
Anf. 57 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN(s):	42
<i>Regeringens företagarråd</i>	42
Anf. 58 RUNE EVENSSON (s):	42
Anf. 59 Näringsminister STEN HECKSCHER (s):	42
<i>Mänskliga rättigheter i Peru</i>	43
Anf. 60 ULLA HOFFMANN (v):	43
Anf. 61 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s):	43
Anf. 62 ULLA HOFFMANN (v):	43
<i>Villkoren för nyetablering av företagen</i>	43
Anf. 63 KARIN STARRIN (c):	43
Anf. 64 Näringsminister STEN HECKSCHER (s):	44
Anf. 65 KARIN STARRIN (c):	44
Anf. 66 Näringsminister STEN HECKSCHER (s):	44
<i>EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik</i>	44
Anf. 67 MARIANNE SAMUELSSON (mp):	44
Anf. 68 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s):	44
<i>Statens roll i turismen</i>	45
Anf. 69 LENNART NILSSON (s):	45
Anf. 70 Näringsminister STEN HECKSCHER (s):	45
<i>Läs- och skrivsvårigheter</i>	45
Anf. 71 INGRID NÄSLUND (kds):	45
Anf. 72 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):	45
Anf. 73 INGRID NÄSLUND (kds):	46
Anf. 74 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):	46

<i>Kommunala skattehöjningar</i>	46
Anf. 75 LENNART HEDQUIST (m):.....	46
Anf. 76 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s):.....	46
Anf. 77 LENNART HEDQUIST (m):.....	46
Anf. 78 Utrikesminister LENA HJELM-WALLÉN (s):.....	47
<i>Skyddet för vittnen</i>	47
Anf. 79 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):.....	47
Anf. 80 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):.....	47
<i>Narkotikapåverkade förare</i>	48
Anf. 81 KARIN STARRIN (c):.....	48
Anf. 82 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):.....	48
<i>Oljeprospektering i Skagerrak</i>	48
Anf. 83 ELVING ANDERSSON (c):.....	48
Anf. 84 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):.....	48
Anf. 85 TALMANNEN:	48
5 § Svar på interpellation 1994/95:11 om regionalpolitiken vid ett EU-medlemskap	49
Anf. 86 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):	49
Anf. 87 ELVING ANDERSSON (c):.....	49
Anf. 88 PETER ERIKSSON (mp):	50
Anf. 89 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):.....	51
Anf. 90 TALMANNEN:	52
Anf. 91 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):	52
Anf. 92 PETER ERIKSSON (mp):	53
Anf. 93 ELVING ANDERSSON (c):.....	53
Anf. 94 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):.....	54
Anf. 95 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):	55
Anf. 96 PETER ERIKSSON (mp):	56
Anf. 97 ELVING ANDERSSON (c):.....	56
Anf. 98 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):	57
6 § Svar på interpellation 1994/95:8 om miljöpolitiken vid ett EU-medlemskap	57
Anf. 99 Miljöminister ANNA LINDH (s):	57
Anf. 100 LENNART DALÉUS (c):	58
Anf. 101 GUDRUN LINDVALL (mp):	60
Anf. 102 Miljöminister ANNA LINDH (s):	61
Anf. 103 LENNART DALÉUS (c):	63
Anf. 104 GUDRUN LINDVALL (mp):	64
Anf. 105 Miljöminister ANNA LINDH (s):	65
Anf. 106 LENNART DALÉUS (c):	65
Anf. 107 Miljöminister ANNA LINDH (s):	66
7 § Hänvisning av ärenden till utskott	66
8 § Bordläggning	66

9 § Anmälan om interpellation.....	67
1994/95:26 av Peter Eriksson (mp) till jordbruksministern om Småviltsjakten ovan odlingsgränsen	67
10 § Anmälan om frågor.....	67
1994/95:134 av <i>Juan Fonseca</i> (s) till statsrådet Leif Blomberg om FN:s barnkonvention och asylsökande föräldrar.....	67
1994/95:135 av <i>Yvonne Ruwaida</i> (mp) till statsrådet Mats Hellström om Krigsmaterielexport till Sydkorea	67
11 § Kammaren åtskildes kl. 16.04.	68